

KARYS

EINA SYKŲ SAVAITĖJE

Kaina: 3 mėn. 15 auks., 6 mėn. 30 auks., 12 mėn. 50 auks. Atskiri numeriai 1 auks. 50 skatikų.
Adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 12 Nr. «Kario» Redakcija. Telef. 90 Nr.

22 (158) Nr.

Kaunas, 1922 m. birželio mėn. 3 diena.

IV metai.

Vytauto Didžiojo politika.

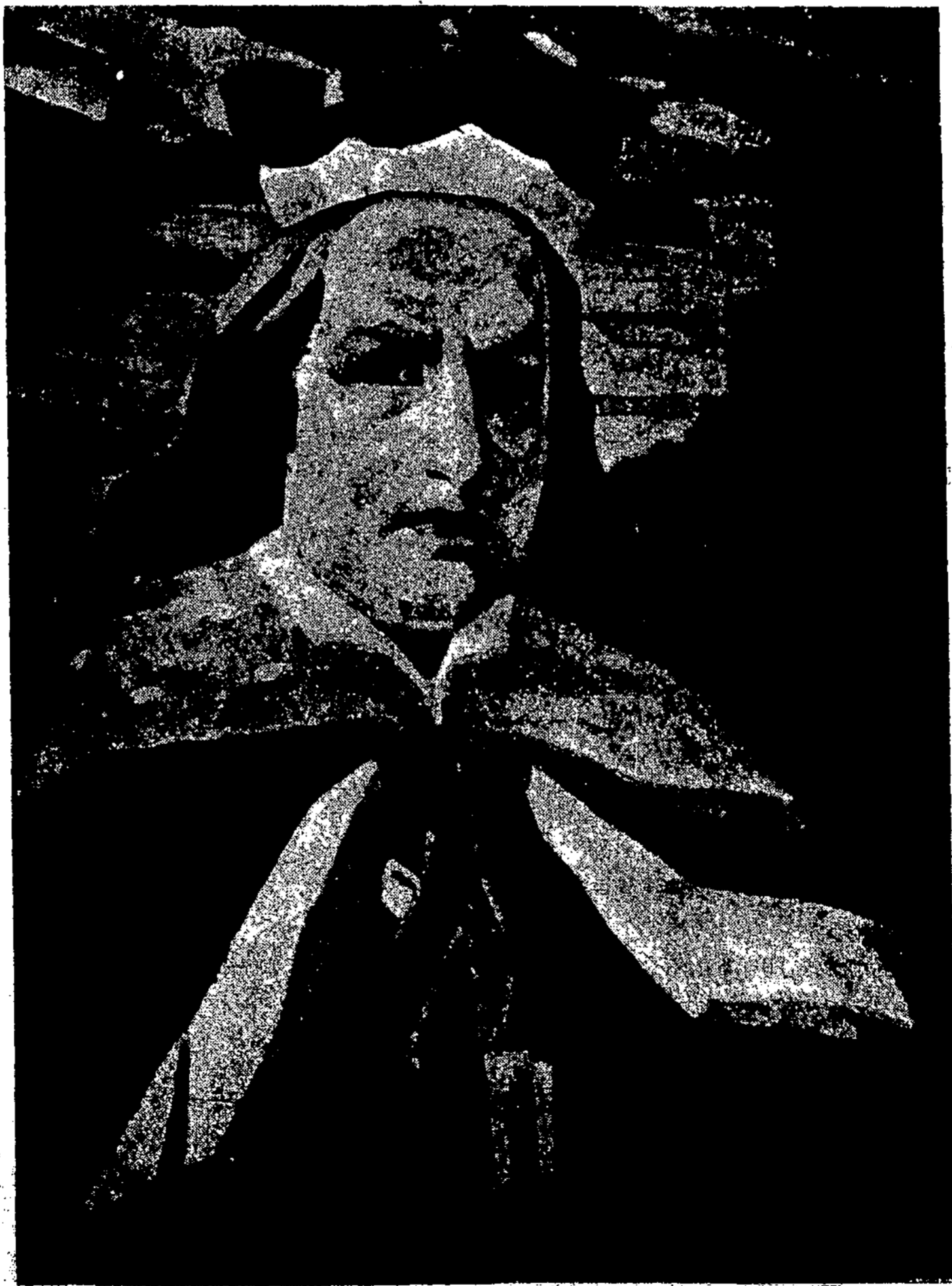
Geras politikas, tai žmogus, kurs užsibrėžęs sau tam tikrą platų politinį tikslą, moka jį pasiekti, pašalinamas visas kliūtis ir jas iš anksto numatydamas. Ta prasme Vytautas Didysis buvo ne tik geras politikas, bet ir geriausias, nepasiekiamas Lietuvos valstybės žmogus, kurs keturioliktam — penkioliktam amžiuje lygių sau niekur neturėjo.

1392 m. iš Jogailos budelių rankų žuvo Kęstutis. Tuomet tai Vytautas išplaukia Lietuvos arenon; nuo to laiko jis ir užsibrėžia sau tuos tikslus, prie kurių jau ėjo iki savo mirties, apgalėdamas visas kliūtis, kurias jam statė istorijos santykių išsivystymas. Štai tie tikslai. Pirmas kiek asmeninio pobūdžio — jis geidė pilnos valdžios Lietuvoje. Galimybė valdyti savaime masina didesnės ambicijos žmones. Ir šiai ambicijai Vytautas nebuvo svetimas. Jis tuo tik skyrėsi nuo kitų valdovų, jog reta rasti žmonių, kurie turėtų tiek davinių būti valdovai, kaip jis. Tais laikais visuotinių, nepaliaujamų karų, laikais kuomet Lietuvai teko gyventi savo viešajame ir vidujiniame gyvenime didžiausią krizis dėl susijungimo su lenkais, krikšto ir santykių su kryžiuočiais ir kitais kaimynais, var-

gu ar kitas koks valdovas sugebėtų taip griežtai ir vykusiai vesti vieną Lietuvos valstybinę liniją, ir tarp pavandeninių rėvų ir verpetų praveisti Lietuvos valstybės laivą. Ir jeigu Lietuva iš karto nebuvo lenkų praryta, tai čia vien Lietuvos vairininko Vytauto Didžiojo nuopelnas.

Ir tai jam pavyko todėl, kad siekdamas valdžios jis numatė iš karto ir tuos tikslus, prie kurių jis ėjo ir ėjo savo valstybiniame darbe. Tie tikslai, tai amžiais nusitęsęs konflikto su kryžiuočiais išsprendimas, tai atitaifimas tos skriaudos, kurią Lietuvai buvo užtraukęs Jogaila 1385 metais prijungdamas ją prie lenkų.

Del Lietuvos nepriklausomybės Vytautui teko laukti. Nes kol iš vakarų vis grėsė kryžiuočiai, tol kiekvienas atsiskyrimas nuo lenkų, kuris pradžioje negalėtų be karo su lenkais apsieiti, galėtų kryžiuočiams tik duoti progos galutinai paimti žemaičius ir padaryti prieš Lietuvą tokią visų jos kaimynų sąjungą, kurią nė Vytautas atsispirti negalėtų. Ir Vytautas lau-

VYTAUTAS

Ad. Varno paveiksl.

kia. Laukia ir rengiasi sprendžiamon kovon su kryžiuočiais. Jis jau rengiasi tuomet, kuomet du kart pas tuos pačius kryžiuočius slepiasi ir juos sunaudoja.

kad pasiektų Lietuvos valdžią. Tuomet jisai gauna progos pažinti jų galybės šaltinius, išmoksta jų karo vedimo būdo ir vėliau panašiu būdu juos nuveikia. Jisai pagauna jų veidmainės politikos siūlus ir greit tiek šioj srityje pasiekia, kad nė patys kryžiuočiai jo pralenkti negalėjo. Jis rengiasi, kuomet didžiausiu pajėgų įtempimu savo politiką kreipia į rytus — į rusus, į pietus Ukrainon, į totorių kraštą, į vasaros rytus — į Naugardą ir Pskovą. Vien tik tuo tikslu vaduodamasis jis įsimašo į husitų staboritų karus su vokiečiais ir tai priešingai popiežių reikalavimams stoti prieš husitus, jisai ardo gerus santykius tarp kryžiuočių ir buvusių kalavijininkų, žaisdamas Pskovu, kuris buvo kur arčiau nuo Rygos negu Marienburgo, kur geriau galėjo būti sunaudotas kalavijininkų negu kryžiuočių. Jisai taip vikriai tarpininkauja tarp lenkų ir kryžiuočių jų pasienio kraštų klausimais, kad šie jau jokiū būdu negali taikiai savo konflikto išrišti, kad ienkam norom nenorom tenka stoti Vytauto ir Lietuvos pusėje prieš kryžiuočius.

Svarbiausias gi kozeris Vytauto rankose — tai žemaičiai. Už žemaičius kryžiuočiai gatavi į visą ką eiti, nes be jų jie negali sudaryti ištisos valstybės nuo Vislos žiočių ligi Dauguvos ir net ligi Suomiių įlankos, jie negali monopolizuoti prekybos santykių su Lietuva, Rusijos dalimis ir net toliau su tolimiausiais Rytai ir Žiemiių Rytai. Vytautas tai puikiausiai supranta ir žaidžia žemaičiais. Tiesa, nuo tokio žaidimo dažni smūgiat žemaičiams tekdavo. Bet ką padarysi — ten visos valstybės reikalas, čia gi tik vienos srities. Kai jam reikia kryžiuočiai sulaukyti, jis jiems dovanoja žemaičius. Žemaičiai nenori, — jis ateina su kariuomene ir pats juos priverčia naujų valdovų klausyti. Žemaičiai nerimsta, negali suprasti savo kunigaikščio elgesio, — bet nieko nepadarysi — klausyti reikia, — pajėga privers.

Vytautas krikščionis, net tris kartus krikštytas — du kartu kataliku, vieną kart stačiatikiu. Taigi krikščionijos platinimas irgi jo uždavinys. Jis siunčia į žemaičius misijonierių Jeronimą iš Pragos. Tas uoliai ima naikinti šventąsias girias, gesyti šventąsias ugnis žemaičiuose didžiausias nerimas. Senovės tikybos davatkų didžiausia deputacija važiuoja melsti Vytautą sustabdyti senovės tikybos naikinimą, nes ji viena jau teskiria juos nuo kryžiuočių. Ir Vytautas suprato, kad pakrikštyti žemaičiai pasiduos kryžiuočiams, kad jie Lietuvai jau nebegrįš. Jis pasišaukia Jeronimą, apdovanoja jį gausiai ir gražina tėviškėn, sakydamas: „Kristus gali dar be žemaičių apsieiti, bet aš be jų neapsieisiu“. Ir patenkinti žemaičiai grįžta prie senosios tikybos ir laukia kol jų kunigaikštis ateis jų išvaduoti.

Tuo tarpu ir kryžiuočius nerimas ima. Žemaičiai jiems priklauso, bet ir Vytautas čia turi teisę — jie patys pasižadėjo atiduoti jam 285 žemaičius. Kol jie nepaimti, Vytautas gali kištis į žemaičių reikalus. Kryžiuočiai jį verčia paimiti, — jis neima. Ir neima tol, kol pats nesukurstė žemaičiuose sukilimo ir tuomet savo 285 žemaičius užima kartu su visu kraštu. Kol

tas momentas atėjo, jis sąžiningai pildo visus savo pažadus kryžiuočiams. Taip sąžiningai, kad tie patys iš piktumo šelsta. Ypatingai del belaisvių grąžinimo. Vytautas buvo paėmęs duugybę „belaisvių“ iš žemaičių, daugiausia moterų ir vaikų. Atiduodamas žemaičius, pasižadėjo ir belaisvius grąžinti. Ir sutartu laiku pristatė... kelias dešimtis vyrų. Kur gi moterys? Kur vaikai? — Na gi, atsako Vytautas, jų susitarėm grąžinti belaisvius, moterys gi ne belaisviai, bet belaisvės. Apie jas nekalbėta, jų ir negrąžinau. Ir patys belaisviai nepanorėjo eiti pas kryžiuočius, bet velijo grįžti pas savo šeimynas.

Galop atėjo sprendžiamoji valanda — Žalgiris-Griunvaldas—1410 metai. Pačios kautynės tai nuopelnas ne Vytauto — genialio politikos, bet Vytauto — genialio karo vado. Tačiau tik kautynėms pasibaigus, vėl išeina Vytauto — politikos rolė. Čia laimėjęs neišvysto laimėjimo, bet su visa kariuomene grįžta Lietuvon, palikęs su lenkais vieną tik subobėjusį Jogailą. Tie be Vytauto nieko nenuveikia ir turi irgi trauktis. Karo istorininkai už tą kaltina Vytautą, kam neišrišęs laimėjimo, kam nepribaigęs pilnai galėdamas, kryžiuočių. O jau lenkai jam to dovanoti visai negali. Tik visas dalykas tame, kad jisai visai jų pribaugti ir nebuvo norėjęs, kad jis tyčia, oficialiai progai pasitaikius grįžo Lietuvon. Nes mat Lietuva buvo pasiekusi to, ko jai reikėjo. Žemaičiai grįžo prie Lietuvos. Kryžiuočiai jau nebuvo Lietuvai daugiau pavojingi. Užimdamas gi jų kraštą, jis užimtų ne sau, ne Lietuvai, bet lenkams. O čia kaip tik ir buvo klūtis. Čia iškyla aikštėn kitas jo svarbus tikslas — kova su lenkais, Lietuvos pilnos nepriklausomybės atkariavimas. Taigi kiekvienas lenkų sustiprėjimas būtų buvęs Lietuvai dabar pavojingas, — del to to žingsnio jis ir nepadare.

Kaip lig šiol jis planingai vedė akciją prieš kryžiuočius, taip nuo 1410 metų jis taip eina prieš lenkus. Iš tolo, aplinkiniais keliais, jau senai išmėgintais santykiuose su kryžiuočiais. Ir čia pirmas dabar — Lietuvos vidujinis ir išorinis sustiprinimas. Kol kas tik į rytus buvo Lietuvai atviri keliai. Taigi jisai savarankiškai plečia Lietuvos sienas Rusijoj ir galop sudaro tokią galingą valstybę, jog galop ne tik pačiai Lietuvai, bet ir visiems kaimynams ir net patiems lenkams pasidarė aišku, jog Lietuvos pilna nepriklausomybė tai artimesnio ar tolimesnio laiko klausimas, bet visgi neišvengiamas. Jie stengėsi kiek galėdami tą laiką nuvilkti, bet patys nesitikėjo bet kurių teigiamų vaisių čia pasiekti. Tik Vytauto mirtis 1430 metais sustabdė įvykdymą to, kas turėjo jau įvykti.

Vytautas mirė. Jam mirus neatsirado žmonių, kurie galėtų jo idėjas vykdyti Lietuva pasiliko keliems dar amžiams prie lenkų prikalta. Tačiau ir visą keturioliktą penkioliktą ir net šešioliktą amžių jo idėjų ir darbų pėdsakų Lietuvoje pilna. Ir tai, kas pavyko įvykdyti, nors ir mažesniame maste dabar Lietuvoje, tai dalinai irgi Vytauto politinės ideologijos tęsinys.

Kap. B.

Trumpa Panevėžio bataliono veikimo apžvalga kariaujant 1919 m. su bolševikais Latvijos teritorijoje.*)

I. Ligi birželio mėn. 20 dienos.

Panevėžio batalionas bolševikų fronte 1919 met. veikė Panevėžio grupės (Antrosios brigados) sudėtyje.

Pirmosios Panev. b.-no grandinės įžengė į Latvijos teritoriją 1919 m. birželio 8 dieną, kada Aknistos ra-

jone priekinių dalių liko užimta linija: Garsen (imt.) — Altan — Aknista — Krankale — Aisdumblio folv.

*) Latvijos teritorijos vietų vardus rašau čia lietuvių rašyba taip, kaip jie skamba vokiečių generalio štabo žemlapy 1:100,000. Jų skambėsio nelietuvinau ir nelatvinau manydamas, jog taip tiems, kam prireiks šiuo rašiniu pasinaudoti, bus lengviau žemlapy orientuotis. J. U.

Steigiamojo Seimo 2 metų sukaktuvių iškilnės

Buvo švenčiamos š. m. gegužės mėn. 15 d. Čia atvaizduota kariuomenės parafā Žaliajame Kalne (Kauno).

Birželio 10 dieną Panevėžio b-nas vyriausiomis savo jėgomis perėjo į dvaro Baltensee folvarko Varkau rajoną, o priekinėmis dalimis užėmė liniją Šule (išimt.) — dvaras Ilzen-Lingel Kaln-Rudak — Kaltenbrunnen-Bokany — Pudany-Assern.

Birželio 19 d. dėl bolševikų spaudimo, 2 p. p. ir Mariampolės b-no baruose (į dešinę nuo Panevėžio b-no) visa Panevėžio grupė, tuo būdu ir Panevėžio b-nas, liko atitrauktas šiek tiek atgal, į patogesnes pozicijas. Vykdamas tai, Panevėžio b-nas vyriausiomis jėgomis buvo sutrauktas į Tamosanių rajoną (Lietuvos teritorijoje), o jo priekinės pozicijos linijoje Trumpance (išėmus) — vakarų krantas ežero Subbat — Požeriški—Voitiški—Pastorat—Putkus — folvarkas Varkau ežeras Varkau-Bundeas—Kr.-Javrany (išėmus) su apsauga linijoje: Folvariški 2 (išėmus) — Ušliški—Jakubovo—Sivaniš—Strejelcv folv. Soles—Matiški—Birženiek Slepau—Landaš—Cervonka—Sosnovka.

Per tą laikotarpį, be žvalgų partijų kartais gana gyvo ir aktingo veikimo, kitokių kovos veiksmų nebuvo. Iš žvalgybų žymesnė buvo atlikta birželio 12 d. 1-os kuopos žvalgų, kurie buvo priešę ligi Dveteno, kame ištiko smarkus susirėmimas su bolševikais. Rezultate buvo sunkiai sužeistas į nugarkulį raitas žvalgas narsus Stasys Andrašūnas.

II. Didžioji žvalgyba birželio 22 d.

Atitraukus birželio 19 d. bataliono dalimis atgal, į patogesnes pozicijas, bolševikai įsidrąsino ir ėmė rodyti vis daugiau aktingumo žvalgybomis. Dėl atitraukimo ir dėl bolševikų žvalgų aktingumo kai kuriuose mūsų kariuose susidarė negeistinas ūpas, kad bolševikai esą pernelyg stiprūs, kad su jais esą sunku bus kariauti etc.

Kad išsklaidžius tą ūpą ir kad parodytų ir saviems ir priešininkui, kad lietuviai, kaip mušė juos (bolševikus), taip ir muš, buvo bataliono vadovybės suorganizuota didelė žvalgyba, kurioje dalyvavo didesnė pusė bataliono su 1-os baterijos 2 patrankomis, bendrai bataliono instruktoriui karininkui Katche vadovaujant. Bataliono Vadas karininkas Variakojis su kita bataliono dalimi liko saugoti nuolatinių pozicijų. Žvalgybon minėta bataliono dalis išvyko birželio 21 dieną. Keletą dienų prieš tai smulkios žvalgų partijomis buvo nuolat sekamas priešininkas. Birželio 21 dieną apie 18 val. išėjusi žvalgybon bataliono dalis atvyko prie kryžkelės ties Cervonka (7 km. į vakarus nuo Beverno), kame sustojo poilsui, pavalgė vakarienės ir ėmus temti išvyko tolimesnėn kelionėn per Beverną. Priešininkas buvo linijoje Poppe-Poreliški —

folv. Liudvigovo-Stamany-Kalvan-Mukany-Dveten. Vieną rinktinę, karininko Juozo Vidugirio vadovaujama iš Beverno išvyko per aukštumą 89 stotis Kutniki-Setkovski-Kranany Dveteno link. Kitos dalys vyko iš Beverno per Cauniški ligi rajono Pupini, kame persiskyrė į dvi voras: viena, karininko Juliaus Reikalos vadovaujama, išvyko link Smjel, kad iš ten pradėjus atakuoti bolševikus Mukkany-Kalwan kryptimi; antra, karininko Mykolo Petrovo vadovaujama, išvyko plentu Illukšto link. Pusė baterijos, karininko Vytauto Kapciuko vadovaujama, užėmė poziciją rajone Pupini, iš kur birželio 22 dieną 2 val. ryto, atidengė ugnį į Dveteną, Mukkany, Kalvan, Dronki. Tai buvo vienkartinė ir ženklas pradėti visoms voroms ataką. Apsupti tuo būdu ir atakuoti bolševikai nedaug ką tesipriešindami bėgo pietų kryptimi. Ligi 12 val. vyriausiomis jėgomis žvalgybos rinktinė buvo priešę jau ligi rajono Cegelnia (3 km. į šiaurę nuo Illukšto), o 5-os kuopos žvalgai, puskarininko Slivkos vadovaujami buvo net apie 8 v. 30 min. įsibrovę į patį Illukštą. Buvo paimta nemaža belaisvių ir kitokio grobio.

Pasiekus savo tikslą, žvalgyba pavakary ėmė trauktis atgal, juo labiau kad ir bolševikai, sutraukę savo rezervus ir šiek tiek atsipeikėję nuo pirmojo, jiems visai netikėto smūgio, pradėjo rimčiau priešintis ir kai kur net rodyti aktingumo. Kalbamoji žvalgyba, buvo vienas gražiausių Panevėžio b-no žygių; to b-no kariai patyrė, jog rusai-bolševikai jiems nėra ir negali būti baisus priešininkas, jog jie savo vadų sumaniai vėdami kaip ir pirma tąjį priešininką moka ir gali mušti,

Šie kariai, pasižymėjęsi kalbamoje operacijoje narsumu ir sumanumu, buvo Valstybės Prezidento apdovanoti „Vyties Kryžiumi“:

Karininkai: 1) Jonas Jūrėnas, 2) Mikas Obiecanauskas.

Skyrininkas: 1) Jonas Kiaunė.

Eiliniai: 1) Povilas Novogrudskas, 2) Jonas Plaukis, 3) Aleksandras Jarmolavičius, 4) Jonas Aulinis ir 5) Tadas Puzyna.

III. Liepos 6—12 dienų operacija.

Tos operacijos eiga detaliai išdėstyta „Panevėžio bataliono veikimo aprašyme“, išspausdintame 1920 m. „Mūsų Žinyne“ 1 Nr. puslapiai 94—98. Čia padodu tik sąrašą karių, apdovanotų už tą operaciją „Vyties Kryžiumi“:

Karininkai: 1) Mikas Dlisiejivas 2) Mikas Kukinas.

Viršyla: 1) Petras Valonis.

Būrininkai: 1) Povilas Silickas, 2) Kazys Zuhka, 3) Aleksandras Jeremičius, 4) Adomas Kuodis, 5) Antanas Jūzeliūnas, 6) Ksaveras Zamparskis, 7) Adomas Norvaišis.

Skyrininkai: 1) Balys Juknevičius, 2) Jurgis Lukšys, 3) Simas Zakarevičius, 4) Antanas Jančauskas.

Eiliniai: 1) Mykolas Ropė, 2) Dominikas Barauskas, 3) Jonas Valentinaitis, 4) Kazys Visockis, 5) Pranas Bortkevičius, 6) Čižauskas, 7) Vilius Balevičius, 8) Jonas Rivickas, 9) Balys Kartanas, 10) Vladas Verčinskis, 11) Pranas Zūbas, 12) Bronius Sviderskis, 13) Marijonas Sablevičius, 14) Longinas Skuodis, 15) Juozas Stasiulis, 16) Kazys Rapševičius, 17) Jurgis Kuncevičius, 18) Jonas Karutis, 19) Matas Raila.

Už tą pačią operaciją šie kariai buvo apdovanoti II laipsnio „Vyties Kryžiumi“.

Karininkai: 1) Jonas Variakojis (Panevėžio bataliono ir vėliau 4 p. pul. vadas) 2) Aleksandras Žukauskas.

Būrininkai: 1) Petras Inickas.

Skyrininkai: 1) Jonas Ciemnolonskas.

Eiliniai: 1) Jonas Vainauskas.

IV. Pastaroji operacija bolševikų fronte (VIII. 25—30)

Rugpiūčio 24 dieną bolševikai smarkiai atakaavo mūsų dalis Subbate, tačiau mūsų kariai, karininko Kukino sumaniai vadovaujami, bolševikų ataką atmušė ir juos nuvijo.

Rugpiūčio 26 dieną Panevėžio b-nas pradėjo puolimą sąryš su viso mūsų fronto puolimu. Tą dieną žymesnių kautynių įvyko linijoje dv. Annenhof — dv. Veisenzee, kur bolševikai stipriai priešinosi. Mūsų turėta nemažai nuostolių, jų tarpe buvo sunkiai kojon sužeistas minėtas jau karininkas Kukinas. Tačiau pavakary panevėžiečiai, išviję bolševikus, užėmė Zerakiški, folv. Filipovka ir Ragulišek ir tuo sudarė pavojų dvaro Veisenzes bolševikams. Priešininkas ėmė trauktis. Bet iš grupės vadovybės buvo gautas įsakymas pasitraukti batalionui į liniją dvaras Loviden-Strjelcy, kuris ir imta vykinti. Kairiajame sparne kairioji b-no vora nesėkmingai atakavo frontą Antiški-Kaupiški buvo netikėtu priešininko puolimu į sparną atstuma atgal į folvarką Putriški.

Rugpiūčio 27 dieną b-nas užėmė liniją dvaras Veisenzee — šiaurės rytų krantas ežero ties Radebandruhe folv. Putriški-Mikeliški.

Rugpiūčio 28 dieną b-nas iš pat ryto ėmė atakuoti liniją Kr. Lagoka—folv. Sotienhof-Kupiški. Ligi vakaro po kautynių užėmė liniją Gekeli-Geriški-Viksni-Saviški.

Rugpiūčio 29 dieną po kautynių ir susirėmimų prieita prie Dauguvos kranto bare dvaras Kazimiriški-Dveten.

Bataliono nuostoliai per visą operaciją: nukautų — 5; sužeistų — 1 karininkas ir 25 kareiviai

Apdovanoti už tą operaciją „Vyties Kryžiumi“:

Būrininkai: 1) Kazys Samsonas 2) Juozas Zimblis.

Skyrininkai: 1) Antanas Masiliūnas, 2) Kazys Franckevičius, 3) Mikas Rasalas.

Eiliniai: 1) Balys Poniatauskas 2) Justinas Peleckis, 3) Peliksas Snarskis, 4) Adolfas Didrikas, 5) Antanas Karalis, 6) Juozas Žukas.

„Vyties Kryžiaus“ II laipsnio apdovanotas eil. Vladas Verčinskis.

V. Ligi išeisiant iš bolševikų fronto.

Rugsėjo pradžioje Dauguvos kranto saugojimą į šiaurę nuo dvaro Kazimiriški b-nas perdavė Latvių kariuomenės dalims (berods, 13-am latvių pulkui), o pats liko nukeltas į dvaro Neu Syeten rajoną, kame užėmė poziciją pries Dvinską. Spalių 8 d. b-nas iš bolševikų fronto (taigi ir iš Latvijos teritorijos) išvyko į Panevėžį, o iš ten į bermotininkų frontą, kame drauge su kitomis dalimis, kaip visados, kukliai, bet su atsidėjimu, narsiai ir sumaniai varė tėvų žemės vadavimo darbą, šlakstydamas tą žemę geriausiųjų savo karių krauju.

Juozas Urbšys.

Redakcijos prierasas. Esame girdeję, jog Latvių valdžia reikalauja iš Lietuvos atlyginti jai nuostolius, kurių anot jų, lietuvių kariuomenė yra padariusi „okupuodama“ 1919 metais karo su bolševikais metu dalį Latvijos teritorijos. Taip pat teko iš kompetentingų asmenų patirti, jog tų nuostolių sąskaitą latviai suraše ligi komingumo smulkiai ir detalai (pvz. sudaužytas puodas, žuvusi višta etc.). Tai mat moderninis atstlyginimo ir pajėkavojimo būdas už kaimyninę pagalbą ir patarnavimą. Anuo karštų kovų metu rodos latviai kiek kitaip į tą viską žiūrėjo. Bet dabar jie išėjo į žmonės, į grand mondą ir nusprendė elgtis taip pat granmondiskai, pradėdant jų „draugingu“ įsibrovimu į Eglaitę mūsų karo su Želigovskiu metu ir baigiant jų sielojimaisi Lietuvos likimu, viešint jiems Varšuvoje pas poną Skirmuntą. Tuščia jų. Mes, lietuviai, sekdami savo garbingų ir riteringų bočių papročiais, pasistenkime tiek nesusmuikėti. O geriausias tam būdas prisiminti šlovingų mūsų karžygių atliktus darbus, nes tie, kurie idealo siekdami galvas savo padėjo, tikriausiai nėra buvę vištas ir puodus skaitančiais mieščionimis. Tąja mintimi vaduodamiesi ir teikiame čia mūsų skaitytojams šią 1919 metų įvykių mažos dalelės apžvalgą.

GENUJA.

Vardas šis nuo dviejų mėnesių marguliuoja laikraščių skiltyse, nuo tiek pat laiko kartojamas yra diplomatų, politikų ir paprastų piliečių, kurie domisi politikos gyvenimu. Genuja paskutiniu laiku vėl tapo garsi. Susirinko joje daugybė garbingų žmonių 35 valstybių atstovai; miestas trumpam laikui vėl tapo vienu iš Europos gyvenimo centru.

Genuja garsi yra nuo senovės, nuo XIII-jo amžiaus, iš savo jūrų prekybos su Azija, Afrika. Nuo XI amžiaus Genuja buvo didelė prekybos respublika;

jos valdžioj buvo ne vienas miestas ant Juodosios Kaspijos ir Azovo jūrų krantų. Net du dabartinio Konstantinopolio priemiesčiai: Galata ir Pera priklausė Genujai.

Dabar Genuja irgi turi nemažą svarbos; yra tai geriausias uostas Viduržemio jūroj, prekybos miestas ir stipri tvirtovė. Be to, miestas pasižymi savo gražumu: pusraty ant jūrų kranto baltuoja daugybės rūmų, kurie ant kalno, sudaro kaip ir milžiniškus laiptus.

Čion talgi balandžio 10 d. susivažiavo 35 valstybių delegatai spręsti Europos ateities.

Genujos konferencijos tikslas buvo surasti būdus ekonominei atstatyti suirusią ir suvargusią Europą, paskutinio karo metu bei patikrinti jai taiką. Nemažiau svarbus buvo Rusijos klausimas. Santarvės valstybėms rūpėjo išgauti iš jos savo skolas ir padarius su ja sutartis, dalyvauti jos atstatyme.

Daug tikėtasi iš Genujos konferencijos, duota jai prieš prasidediant daug svarbos ir manyta, kad tikrai ras būdus palengvinti Europos būvį, sutaiškinti priešingus gaivalus. Daug nuo jos laukta, bet gerokai apsilvinta. Nors buvo gerų norų prieiti prie kokio nors susipratimo, bet esant tiek valstybių su įvairiais siekimais, iš kurių yra vieni kitiems priešingi, konkrečių rezultatų nesusilaukta. Bet visgi, nežiūrint šito, konferencija turėjo nemažą reikšmės.

Pachuosiu čia žinių iš konferencijos eigos.

Pirmas posėdis įvyko balandžio 10 dieną. Išvengti kokiam nors pavojui, kuris greštu konferencijos dalyviams, o ypačingai Sovietų delegacijai, posėdžio rūmai, visos gatvės ir keliai, kuriais turėjo eiti įvairios delegacijos, buvo apstatyti kariuomene bei viešosios ir slaptosios policijos atstovais. Gal šis atsargumas buvo nereikalingas, nes nebuvo nė vieno pasikėsintimo mėginimo. Šita baimė buvo ne tik dėl išorinio, bet ir dėl vidaus pavojaus konferencijai. Konferencijos rengėjai bijojo, kad nesuirtyti jau pirmame posėdy, dėl to žiūrėjo, kad kas nors neišsitarų apie dalykus, kurie neįeina į konferencijos programą, arba galėtų užgauti kurią iš dalyvaujančių valstybių.

Paskirtos tapo 4 komisijos: politinė, finansų, ekonominė ir transporto. Patogumui buvo jos vadinamos iš eilės numerio — Pirmoji komisija — politinė, Antroji — finansų ir t. t. Kiekviena komisija dėl darbo palengvinimo turėjo dar po vieną pakomisiją. Tose pakomisijose be rinkimų dalyvavo kvietusių valstybių atstovai (Anglijos, Prancūzijos, Italijos, Belgijos ir Japonijos) ir Rusijos ir Vokietijos atstovai. Likusius gi narius (4 arba 5) priimta iš mažesnių valstybių delegacijų.

Konferencijos pirmininku išrinktas Italų ministerių pirmininkas Facta. Bet svarbiausią rolę vaidino Lloyd,

Georgeas, kuris faktinai vedė konferenciją, jo vila pasirodė viso darbo centru.

Išrinkus komisijas, pradėta jose varyti darbas. Į tris paskutines komisijas maža kreipta dėmesio, nes čia ne tiek svarbūs klausimai buvo rišami. Konferencijos objektas tapo politinė komisija, kuriai teko rišti taip svarbus Rusijos klausimas. Tuoju tarp dalyviu pasirodė didelių skirtumų.

Nekalbant apie kitas šalis, skirtumų pasirodė ir tarp sąjungininkų, kaip, pavyzdžiui, tarp anglų ir prancūzų. Anglai sutiko nusileist rusams, prancūzai gi buvo nusitatę griežtai prieš nusileidimus rusų delegacijai.

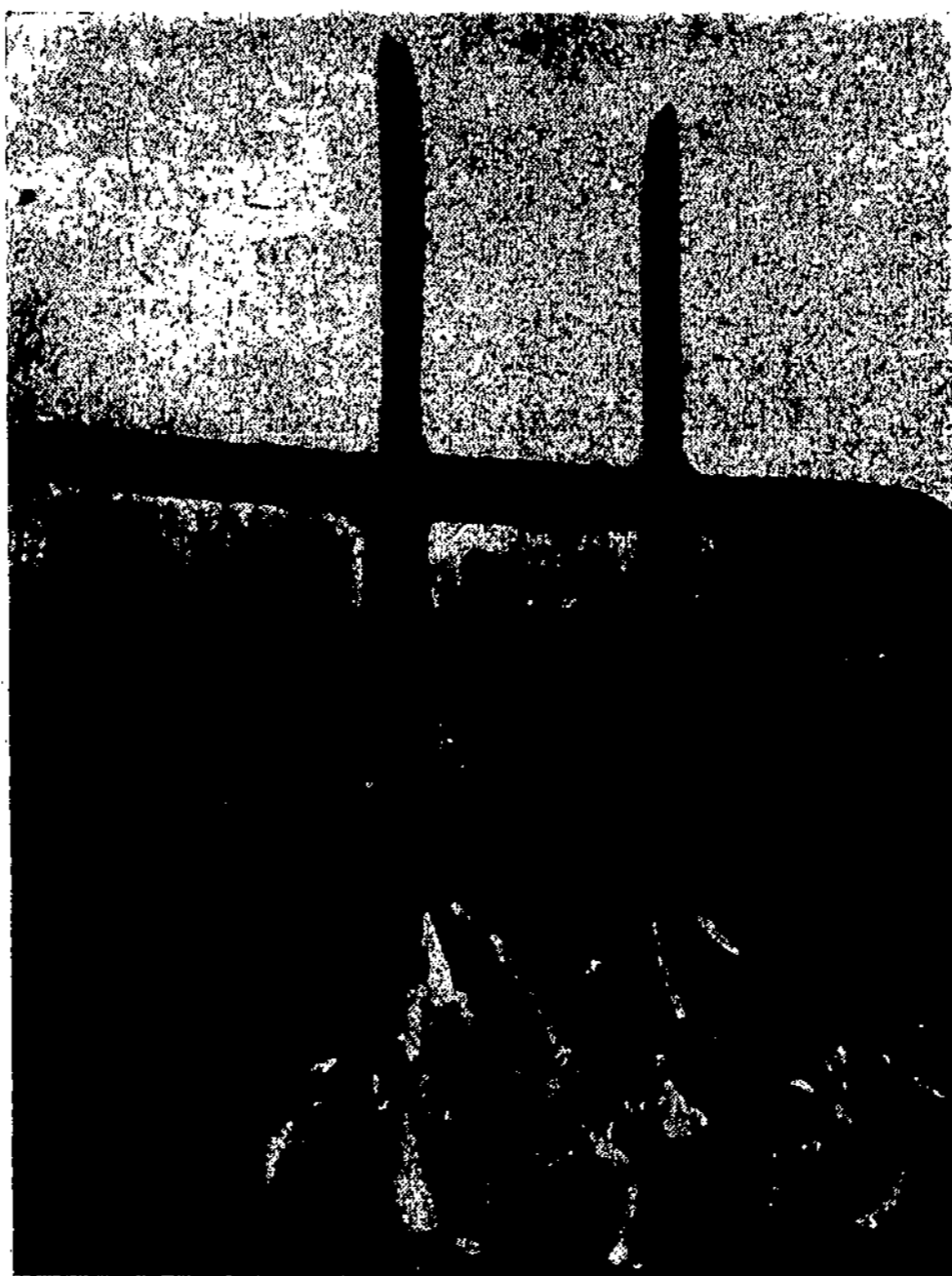
Besvarstant Rusijos klausimą, Konferencijos dalyvius sujudino netikėtas įvykis. Balandžio 16 d. tarp Ččerino (Rusija) ir Rathenau (Vokietija)

Rapale tapo pasirašyta rusų ir vokiečių sutartis, kurios visai nelaukta. Pasklydus tai, žiniai iškart kilo sumišimas. Konferencijai gresė iširimo pavojus. Didžioji ir Mažoji Antanta įteikė vokiečiams protestą dėl Rapalo sutarties ir jie tapo išskirti iš politinės komisijos. Tačiau sutartis buvo įvykusi faktų ir jokios priešininkų pastangos negalėjo jos įveikti. Didžiausią triukšmą kėlė prancūzai, siuntinėjo protestus, nes susidėjimas Vokietijos su Rusija sudaro jai nemažą pavojų. Anglai gi į sutartį žiūri kiek šalčiau.

Aprimus šiek tiek triukšmui, toliau svarstyta susitarimo būdai su Rusija. Konferencijoje dalyvaujančios valstybės įteikė Sovietų delegacijai reikalavimus, kad pripažintų jie santarvės skolas, gražintų svetimšaliams konfiskuotus turtus, nevestų užsieniuose agitacijos ir t. t. Nuo rusų atsakymo priklausė tolimesnis konferencijos likimas. Rusai davė atsakymą, iš kurio buvo matyti noro derėtis, tad nutarta vesti konferenciją toliau.

Svarbiausias konferencijos vaisius, tai gali būti naujo Europos valstybių grupavimosi kai kurie pažymiai.

Mums svarbus yra Lietuvos, tiksliau pasakius, Vilniaus klausimas. Nors jį neįėjo tiesiog į konferencijos programą, bet tapo paliestas balandžio 12 dieną. Lietuvos delegacija įteikė Pirmosios Komisijos Pirmininkui notą, kurioje reikalaujama, kad Lietuva būtų pripažinta de jure, kad sugražintas būtų jai Vilnius ir prijungta Klaipėda. Gegužės 10 d. šis klausimas

Mūsų karo lakūnų leit. K. Zakšausko ir viršilos J. Kačiūšlo žuvimas (1922. IV. 29).

Viršuje atvaizduoti žuvusių karstai ant katafalco su vainikais. Prie jų garbės sargyba. Apačioje — žuvusių kapai. Kryžiai, paprasti iš sudaužytų orlaivių propelerių. (Platesni tos nelaimės aprašymą žr. „Kario“ 19 Nr.).

buvo paliestas. Lloyd George pareiškė, kad laiko Lenkijos sienas su Rusija taip pat su Lietuva nenustatytomis ir neišrišus Galicijos ir Vilniaus klausimas nėra galimybės įvykti Europoj taiką. Del to reikalavo apsvarstyti Vilniaus klausimą pirmoj pakomisijoi, o jai reikės ir plenumė. Prancūzų atstovas Barthon priešinosi tam sakydamas, jog klausimas nejeina dienotvarkėn. Galų gale nutarta perduoti Vilniaus klausimą pakomisijaši.

Nors tis klausimas nebuvo konferencijoj išrištas ir atidėtas olimesniam laikui, mes visgi daug ko pa-

siekėme, nes Europos valstybės patvirtino, kad Vilniaus klausimas dar laukia išrišimo. Lenkų intrigos, šio klausimo nejudinti nepasisėkė.

Genujos konferencija tęsėsi lygiai 40 dienų.

Galutinai rusų klausimui išspręsti išrinkta tapo specialė komisija, kuri savo sprendimą patieks Haagos suvažiavimui, kuris įvyks balandžio mėnesio gale.

Ks.

Jaunieji vadai.

— Tegul vaikas užsitarnaus pentinus, ir toji diena tesie jo diena! — tarė Eduardo Juodojo Princo tėvas, matydamas sūnų veržiantis į pačią kovos ugnį. Eduardas vadovavo pačiai svarbiajai Anglijos kariuomenės daliai Kresių kovoje. Tam vadui buvo iš viso šešiolika metų. 26 metų Juodasis Princas laimėjo kovą ties Puatie.

Buvo tai kario talentas, kuris dar jaunystėje iškiilo aikštėn. Ir nors dažniausiai karo žygiams vadovauja paprastai jau pagyvenę ir prityrę žmonės, tačiau senojoje ir naujojoje istorijoje atrandame ir gana jaunų gabių valdovų ir vadų.

Aleksandras Didysis turėjo vos 20 metų, kada pradėjo valdyti Makedoniją. Jam teko tuoju užėmus sostą malšinti didelį maištą. Tą savo uždavinį jaunutis Aleksandras atliko sėkmingiausiai. Po to jis iškeliavo į pietus ir užkariavo visas didžiąsias Graikų valstybes. Eidamas 22-uosius metus, jis surinko kariuomenę Persams pulti. Sutikęs persų karaliaus Darijaus kariuomenę, Aleksandras ją visai sunaikino. Kitais metais jis nuvyko į Mažąją Aziją ir laimėjo ten kovą, o po dvejų metų sumušė persus turėdamas vos 25 metus; Darijaus jėgos buvo sulaužytos. Rytai buvo atidengti Aleksandru, ir per 12 su viršum metų jis išplėtė savo valdžią nuo Viduržemio jūros krantų iki rytų Indo kraštų. Mirė Aleksandras turėdamas 31 metus.

Vienu didžiausių senovės vadų buvo jaunas Haniabas. Turėdamas 26 metus jis vadovavo visai Karfageno armijai. Jis užkariavo ispanų tautas ir atkreipė kardą į Romą. 27 m. jis paėmė kelius miestus, o paskui, perėjęs aukštus Pirinėjų ir Alpių kalnus, priėjo Italiją. Pagaliau, turėdamas 30 metų, laimėjo žinomą istorijoje Kannų kovą.

Kai kurie žymūs Prancūzų valdovai ir vadai irgi pasižymėjo dar jaunais metais. Taip, pvz., Navarų Henrikas, turėdamas dar 16 metų jau buvo gugenotų vadu. 34 metų jis laimėjo keletą įžymių kovų. Kovodamas su Majenų ercogu, jis laimėjo kovą turėdamas tik 5.000 žmonių, tuo tarpu kaip jo priešas turėjo 25.000 žmonių. Henrikas laimėjo del savo nepaprastos energijos ir veiklumo. Apie jį pasakojo, kad jis mažiau laiko praleisdavo patale, negu Majenų ercogas už stalo. Kai kartą kažkas buvo mėginęs prie jo girti jo priešą drąsą ir gabumą, Henrikas pastebėjo: «Tiesa, jis didis vadas, tačiau aš visada būnu penkiomis valandomis prieš jį». Henrikas, mat, keldavo 4 v. ryto, o ercogas apie 10-tą.

Karolio XII karjera irgi yra įdomi. Karolis įžengė į sostą turėdamas 15 metų. Dar jam nebuvo sukakę 18 metų, kada prieš jį buvo padarę sąjungą Rusų caras, Lenkų karalius, Saksonų kurfiurstas ir

Danų karalius. Jaunas Karolius, nieko nelaukdamas, nuplaukė su savo kariuomene garlaiviais į Kopenhagą apsiąstė tą miestą ir po kelių savaitių privertė Danų karalių prašyti taikos. Paskum jis pradėjo karą su Rusais. Su 8.000 kareivių jis užpuolė daug didesnę Rusų kariuomenę ir privertė ją pasitraukti nuo Narvos, kurią ji buvo apsiautusi. 18 metų vadas atkreipė tada ginklą prieš Lenkus, atėmė sostą iš Lenkų karaliaus Augusto ir jo vietoje pastatė kitą karalių.

Iš mūsų senovės vadų ypačiai yra pasižymėjęs jaunystėje Vytautas Didysis. 1370 metais, kada jam buvo suėję vos 20 metų, jis jau dalyvavo kare ties Sudava (netoli Karaliaučiaus). Turėdamas 27 metus (1377 m.) Vytautas vadovavo jau atskirai kariuomenės daliai kaip savarankiškas ir gabus vadas.

Beveik visi Prancūzų revoliucijos generolai buvo dar jauni vyrai. Napoleonas turėjo tik 24 metus, kada vadovavo artilerijai apsiaučiant Tuloną. Tasai miestas buvo paimtas tik del ypatingo Napoleono talento. 26 metų jis buvo laimėtojas ginkluotame susidurime Paryžiaus gatvėse. Kitais metais jis sėkmingai vadovavo Prancūzų armijai kare su Italais ir paėmė į savo rankas Lombardijos kraštą. Paskum jis perėjo pietų Italiją ir pasuko į šiaurę, kad pasitiktų su senųjų Vuomzeru, kuris ėjo su didele kariuomene. Tasai veteranas negalėjo išsilaikyti prieš jaunąjį prancūzų vadą. Paskum Napoleonas aiškino, kad jie nemokėjo vertinti laiko. Seniai generolai didžiavosi dideliu savo profesijos prityrimu, tačiau tas jų prityrimas praktikoje buvo tik vienos siauros taisyklės, ir kol tie generolai suko sau galvas del geresnio karo būdo, jų jaunas energingas priešas staiga juos nugalėdavo. Savo taisyklių atžvilgiu tie generolai galėjo tik sakyti, kad yra nugalėti netaisyklingai.

Kariavęs kurį laiką Aigypse, Bonapartas grįžo į Prancūziją, kur buvo išrinktas pirmuoju konsulu, ir vėl perėjo Alpių kalnus, kad pasitiktų austrus, kurie vėl buvo įsibrovę į Italiją. Turėdamas 30 metų, jis laimėjo kovą ties Marengo. Tasai «laimėjimo kūdikis» ėjo iš kovos į kovą, susigražino Italiją, perėjo nugalėtoju per Astrus, Prūsus ir senos Germanų imperijos kraštus.

Geresnieji Napoleono generolai irgi buvo daugiausia jauni vyrai. Prancūzų revoliucijos kovos visą laiką duoda daug pavyzdžių, kur jaunieji generolai nugali senuosius. Žinomasis Cošas buvo vyriausiuoju armijos vadu turėdamas 24 metus. Gemberis buvo brigados vadu turėdamas 26 metus. Miuratui buvo suėję tik 29 metai, kada jis tapo kavalerijos viršininku Napoleono armijoje.

Vienas anglų karo rašytojas kadaire įrodinėjo, kad tik jauni ir veiklūs generolai paima viršų kare ir kad didelei kariuomenei neturi vadovauti generolas

vyresnis kaip 50 metų. Anglijos istorija duoda daug pavyzdžių, kur aukštosios vietos buvo užimtos jaunų vyrų. Daugelio karų pradžioje žili generolai ir admi-

rolai buvo Anglijos atstovais sausumoje ir jūrose, tačiau juos nugalėdavo daug jaunesnieji, pasižymėję savo fizinėmis ir sielos jėgomis. Z.

Širdies saulė.

(Pamėgdžiojant vokiečių rašytoją Cäsar Fleischlein).

Tasai nėra mano draugas, kuriam saulė nėra brangi...

Kas nori būti mano draugas, tasai saulė turi mylėti...

saulę ir jūrą,
mišką pakrantėj
ir lygias pievas,
ir didelius, viršum skraidančius..
audroj ir giedroj!
Ji turi būti tau brangi, kaip
paukščiui laisvė...

Ji turi priklausyti tavo gyvybei
ti turi tapti tavo paties dalimi...
tavo sielos dalimi!

Kas nori būti mano draugas,
tasai saulę turi mylėti!

Kada nors ateis ta diena, kada bus galima surasti takelis per vargus ir kančias...

Kada nors ateis valanda, kurioje bus galima šiek tiek suprasti — kodėl mes būname susikrimtę dėl menkų dalykelių...

valanda kurioje visi juoksis dėl visų kovų, juoksis, kaip kad mes juokėmės dėl tų škausmų, kurie kitados buvo privargdę mus, kai vaikai buvome...

ateis ta valanda, kada žmogus pasišalins nuo miesto triukšmo ir laikraščių bei knygų dulkių ir pagaliau pats save atras —

valanda, kuri tur būt jau yra buvusi prieš daugelį metų...

Bet: aukštumoje, ne žemumoje!

Aš pašoksiu ir skėbant varpams sušoksiu į tolį:

Tu, poete, pakilk ir pirmasis paskelbki tą valandą, eidamas per žmones.

Ir duok žmonėms pasitikėjimo galią, gyvenimo linksmybę ir pavarario drąsą!

Nepailsk nuolat jiems kartodams: sugrįžkit, ne tuo keliu einat!

Visi tie menkniekiai, kuriuos jūs branginot, neturi jokios vertės... yra dar kitų dalykų, prie kurių jūs turit eiti.

Užuot buvę laisvi, jūs esat vergai.

ir griaunate tai:

ka jūs norėjot atkarlauti

ir vis labiau ir labiau gramzdinat patys save!

Nepailsk sakydamas jiems, kad jie tikrųjų yra mažos jų kančios ir kad yra labai dailūs tas pasaulis, kuriame gyvena, ir kad jų gyvenimas yra pilnas stebuklų ir džiaugsmų...

Tu, poete, pakilk

ir išmokyk žmonės žiūrėti ir matyti ateitį, ir įtikink juos, ir praplėsk jų sielą!

Išmokyk juos pasitikėti saule ir įtikink juos, kad saulė nenunyksta, kai debesys užseina!

Ir išmokyk juos vėl taip juoktis, kaip kitados juokėsi vaikai būdami...

bet aukštumoje, ne žemumoje!

* * *

Mes nebūkime liūdni: nes vėl prabėgs metai, ir nesiskųskime, kaip vaikai: kad jie neišpildė ir neįvykdė tai, ką buvo žadėję. Metai nieko nežada. Metai yra niekas. Mes esame metai ir mes turim išpildyti, ko mes tik geidžiame!

Turėkime kantrybės ir būkime kovotojai, ir savęs neapgaukinėkim: kad neturim teisės gyventi, kas eina prieš mūsų troškimus!

Mes nebūkime akli!

Mes esame dalelė iš daugybės milijonų ir turime rūpintis, kad gerai eitume ir ieškotum.

Mes turime imti gyvenimą toki, kokiuo yra, kad ir skaudžiausias būtų.

Mes turime užgrūdinti ir sukietinti save, nes esame tie, kurie įsakymus davinėja.

Tegul ji palaiko tą fikslą, prie kurio mes einam, ir mūsų tikėjimas tegul spingsi danguje kaip ta žvaigždė, kuri vedė tris galvočius iš Rytų.

Pasakykim aiškiai ir ramiai:

Ar pinigai? taip!... tai yra pirmoji sąlyga pasaulyje!

Bet:

tik pinigai nieko nereiškia ir jie yra ničniekas!

Yra dar kitų dalykų. Yra dar tokių daiktų, kurie daro gyvenimą trigubai turiningesnį ir vertesnį.

Sielos džiaugsmingumas ir vil-

tis širdyje yra laisvesnės aukštesnės o gal ir galingesnės. Ir kad mūs užpuolą tai...

ko mes visai nenorime... tad dėl to mes nesikrimskim!

mes sutvirtakim!

Ar mes atsisakom?

Na, neatsisakom, o tik norim turėti kiek meilės, laimės ir skaistybės!

Mes tikrai laukėm, neatsisakėm!

Karo Muzėjus.

Pradėtas tvarkyti beveik daržinė, dabar savo išvaizda daro gan smagų įspūdį. Kuore matyti Lietuvos miestų — Kauno, Vilniaus ir Klaipėdos ženklai. Kiek žemiau kabo Amerikos lietuvių dovana — laisvės varpas. Muzėjuje prisirinko tiek daug eksponatų, kad iškilo naujo muzėjaus kūrimo klausimas. (Žiūr. „Kario“ 19—20 Nr.).

Mes tikrai laukėm, nes mes norime turėti ją tyią, skaidrią, laisvą, linksmą, dailią, aukštumoje ne žemumoje!

A. Kelmūtis.

Senovės Graikų rūpesniai kūno kultūros reikalui.

Kūno kultūros mankštymų rūšys buvo žinomos jau gilioje senovėje. Homero Odisėjoje randame vaisingai aprašytus atletikos mankštymus.

1) Generijos raitelis Nestors kalba: „Pražuvo Antilochas brangusis, kurs bėgti greitai mokėjo..“, 2) „Odisėjo namuose jaunikiai visi susirinkę žaidė linksmi sau, diskus ir ragotišles ilgas lenktynėms mėtydami kas toliau, per išgrįstą plačiausiąjį kiemą..“, 3) Feakiečių valdytojas Alkinojus kviečia: „Eisirū dabar mes ant kiemo ir vyrų galybę lenktynės būdais visokiais mėginsim, idant prašalaitis sugijęs savo draugams apsaukti galėtų, ik kiek mes galingi kumščių muštinėj, imtynėse, bėgime greit ir šuoliuose..“. „O vyrui rimtam mūs gadynėj tai niekas tiek nesuteikia garbės, kiek jo kojų ir rankų stiprumas. Eikš čion padaryk mums savo galybę užmiršęs liūdnumą“, — tais žodžiais Odisėją svetį kviečia Feakai grumtis.

„Nenumetęs (Odisėjas) nei apsiausto žemėn, stvėrė galinga ranka jisai diską didžiausį, kurs buvo daug ir sunkesnis ir pločio didesnio už tuos, ką Feakai metė pirma, ir, apsukęs kelius kart ranka jį galinga, sviedė tolyn. Ir akmuo tas, net baubdamas, lėkė per galvas... Akmuo tas nekrito toliausiai visokių užbraižų, pirm padarytų, galinga ranka jo paliestas.“ Tuomet Odisėjas tarė Feakui: „Meldžiu aš visų jūs, kas tik krūtinėje turite drąsiją sau širdį — mėginkit!.. Aš dabar vadinu jus į kovą, kokią tik norit: ant kumščių, imtynių, bėgimo... Žinokite: vyrų lenktynės visokios, man rodos, nėra naujiena: aš ir šaunamų lanką, lai būna tampriausias, moku vartoti, ir mano vilyčia pirmiausiai pataikins tam, kurį noriu parblokšti... Ietimi moku pasiekti toliau, kaip kas kitas vilyčia...“ Alkinojus jį tai atsakė: „...Reik pripažinti, kad kumščių muštinėj, taipogi imtynės nesamė garsūs, bet bėgime greitai ir jūroje esam didžiai pralenkę kitus...“

Aukščiau kalbamos kūno kultūros priemonės buvo senovėje vartojamos sąmoningai ir organizuotai: „Tuoj tcisėjai dėvyni, išsirinkę iš tarpo vyrijos, gilūs žinovai žaislų ir lenktynių, išėjo į vido ploto paskirto. Išlygino vietas, užbrėžė ribas jie... Stebėjos, gėrėdamis, širdy Odisėjas, gražų švytravimą kojų matydamas jaunųjų šokėjų.“

Toje pat „Odisėjoje“ randame nurodymų, kad tais laikais buvo vartojama, kaip kūno mankštymo priemonė, ir svaidinys, šuoliai aukštyn, maudyklos. Vikrumas, kaip sportininko savybė, buvo labai įvertinamas. Visi mankštymai buvo atliekami ore. Odos priežiūra, matyti, turėjo labai ankštus ryšius su kūno kultūros kultu. Plačiai buvo vartojamas ir masažas.

Senovės graikai buvo įsitikinę atletai ir lavindavosi ne vienoje kurioje šakoje, bet sugėdavo rungtis visose mankštymų srityse.

Oreta kūno kultūrinio buvo siekiama ir dvasios skaidrumo bei prakilnumo. Taigi ir šiandien atletų, ypač to žodžio prasmeje, galime pavadinti tik visapusiai tiek kūno, tiek proto, tiek dvasios atžvilgiu išlavintą žmogų.

Jau iš keleto čia cituotų Odisėjos eilučių aišku, kad fizinė kultūra graikams buvo galingas tobulėjimo akstina. Kūno kultūra rūpinosi visi rimti vyrai, o jų sugebėjimas žaidimuose ir rungtynėse buvo lyg to rimtumo tikriausia rodiklis. Ir iš tikrųjų pasirodo, kad

Iš Lietuvos

D. Butvičio fot.

Žemaitijos upelė „Ruoža“

tie, kurie nepraktikuoja kūno kultūros, dažnai parodo menką ryši ir su proto kultūra. Džiaugsmas trykšče tryška Odisėjo pergaletojo žodžiuose, kada jis kviečia. Feakus prilygti jam. Antra vertus, tas pas Odisėjas stebisi ir gėrasi širdyje Feakų plastika. Nėra pavydo, tėra nedirbtinas džiaugsmas! Ir prašalaitį Odisėją tie patys Feakai gausiai apdovanoja ir rodo kaipo nugalėtojai daug garbės ir užuojautos.

Kar. Dineika.

Karo istorijos smulkmenos.

Durtuvas.

Ligi XVII amžiaus pėstija susidėjo iš apginkluotų šautuvais žmonių ir ietininkų. Kiekvienas iš jų dirbdavo savo atskirą darbą. XVII amžiaus viduryje sumanė sujungti ietį su šautuvu: peilį su medine rankena kišti į šautuvo tutą ir vartoti jį kaip durtinąjį ginklą. 1677 m. įvedė tai pas save Olandai, o 1676 m. Prancūzai. Pradžioje negalima buvo šaudyti iš tokio šautuvo dėl uždėto ant jo durtuvo. Bet išradus 1700 m. durtuvo tutelę ir kaklelį pasidarė galimas šautuvo užtaisymas ir šaudymas iš jo su pritaisytu durtuvu.

Nuo to laiko šautuvas su durtuvu pasidarė išimtinai pėstininkų ginklu. Durtuvai buvo daromi trikampiai arba keturkampiai, kaip rusų 1891 m. durtuvai ir buvo nešiojami nuolatos prie šautuvo. XIX amžiaus 40-tais metais buvo išrasti durtuvai kapočiai, kurie yra nešiojami makštyse ir pridedami prie durtuvo tik prieš ataką. Tokie durtuvai priimti dabar ir pas mus.

Pentinai.

Žinomi kiekvienam kariui pentinai turi savo pradžią žiloje senovėje. Tada buvo tai tiesiog metaliniai smailagalai, kurios vartojo barbarų tautos. Viduramžiuose pentinai tapo garbės ženklu: ricieriai nešiojo aukso pentinus, o nešiojantieji ginklus — sidabro.

Išventinamiems ricieriams pirmiausia uždėdavo pentinus. Nustojusiems bajorystės pentinai buvo nuimami. Kaitydami, pentinai pergyveno daug permainių, kol priėmė dabartinę formą. Mūsų kariuomenėje pentinus turi teisę nešioti visi kariai, kuriems etalais priklauso arklys. Azijos kariuomenėse, pavyzdžiui pas kazokus, kirgizus, baškirus ir kit. pentinų vietoje vartojamos nagaikos.

Sefai.

Prieš du amžiu kiekviename pulke, be pulko vado, buvo dar šefas generolas, kuris prižiūrėdavo ben-

I a u k ū :

Birutės Kalnas.

P. Butvilčo fot.

dra mokymą, o taip pat pulko ir jo ūkio valdymą. Paškiau šefo vardas tapo garbės vardu, ir jį prisivainavo įvairūs valdovai ir užsitarnavę generolai. Dalims buvo duodami ir istorijos šefai iš garsių senovės veikėjų tarpo. Ir mūsų kariuomenėje dalis pulkų už atsižymėjimą kovose gavo garbę turėti savo istorijos šefais garsus protėvius—Didžiuosius Lietuvos kunigaikščius.

Originalis laikrodis.

Gerai senais laikais kariuomenėje, o ypačiai žygiuose, laikas buvo sprendžiamas iš gaidžio giedojimo, kuris paprastai gieda 21 val., 24 val. ir 3 val. Viename vokiečių XVI amžiaus statute, gaidys yra nurodomas kaip būtinas kiekvieno pulko gurguolės etatinis dalykas nustatymui nakties laiko. Tik kišeninių laikrodžių išradimas XIV amžiuje pašalino iš kariuomenės tą pigų ir originalų laikrodį—gaidį.

Moterų ištikimybė.

1139 m. Veiksbergo miestas (Virtemberg) pasidavė nugalėtojui Rymo Vokietijos imperatoriui Konradui. Imperatorius buvo labai supykęs ant miesto už tai, kad jis labai jam priešinosi, ir grasino išplauti visus vyrus. Bet, kaip ricieris, imperatorius leido išeiti moterims iš miesto, paėmus su savim kas joms brangiausia. Apsidarė miesto vartai, ir nugalėtojas išvydo šitą kokią reginį: gudrios moterys nešė ant pečių savo vyrus. Nežiūrint į reikalavimus neleisti tokio gudrumo, imperatorius liko ištikimas ricierio žodžiui ir, sužavėtas žmonių ištikimybė savo vyrams, davanojo miestui gyvastį, laisvę ir turtą. Pilies griuvėsiai mieste lig šiol tebevadina „Weibertreue“ (Moterų ištikimybė).

Antpečiai.

Paprasti mūsų antpečiai, kuriuose prisegiami numeriai arba dalių ženklai, yra tiesioginiai senovės ricierių antpečių papėdininkais, kurie saugojo ricierius nuo kertamųjų ginklų smūgių. Tie plieniniai antpečiai virto paskui epoletais, kurių tikslas buvo puošti mundurą ir atskirti laipsnius. Paskui, įvedus antpečius, epoletai buvo nešiojami tik prie parado formos. Ligi didžiojo karo ir antpečiai ir epoletai daromi buvo iš galono, kavalerijoje net su metaliniu lanku, auksinės arba sidabrinės spalvos pas karininkus ir spalvotu pas kareivius. Karas parodė tokių petinių ženklų nepatogumą ir dabar daugumoje armijų, bent demokratinėse šalyse, priimti apsaugojamosios spalvos antpečiai.

Salys Šemerys.

Vilniaus miestui.

Amžinasties alkunėm prasistūmęs
Pro prieblandos išgąščio dūmus
Iš kalno į gatvę
Nusileiskie, Gedimino sapne!

Pelėsius išgąsdinęs kanopomis,
Nuo savęs sąvaržų smiltis nusimėtykie
Ir pamiršties užnarintą kilpa
Iš nakties nusitrauk sau saulėtekį,

Kad ateities aušrai išsirpus,
Ašarų aukštybėse išnardęs
Šimtmečių žaizdas sopamas,
Staugteltum skardžiau nei vilkučių milijardai.

Juozas Tysliava.

Triolėtas.

Ant aukšto kalno beržas svyravo,
Žaliajam klonyj gėlės žydėjo.
Kai piemenūčiai dainas dainavo,
Ant aukšto kalno beržas svyravo.
Saulė nuslinko — vakarasėjo —
Klonis žaliūnas ūkuos sutemo...
Kai naktį žemė vėju kuždėjo,
Ant aukšto kalno beržas svyravo!

Raštų apžvalga

Atspindžiai. Senai lauktas „Atspindžių“ numeris jau pasirodė. Iš to kaip graibsto jį mūsų publika, matyt kaip mes esame alkani iliustruotos spaudos, kaip mums iliustruotas laikraštis yra reikalingas. Pergalėjus visas spaudos kliūtis ir neparankumus, galų gale išėjo pirmas, „savo pajėgom“ atliktas numeris. Ir to del jau iš anksto turime jam daug ką dovanoti: pavėlintus truputėlį vaizdus, kai kurį atsilikimą nuo gyvenamo momento ir kitus mažesnius dalykėlius.

Viršely ramus ir taip visiems brangus praėjusią žiemą mirusios mūsų rašytojos Žemaitės veidas atvaizduota. Jau del vieno to atvaizdo „Atsp.“ bus plačiau visuomenei reikalingi. Toliau seka trumpas, iliustruotas Žemaitės laidotuvių vaizdelis, rašinėlis apie jos gyvenimą, darbus.

Salys Šemerys eilėraščiuose „Skriaudžiamųjų Šauksmas“ rodo didelio pasiryžimo „kautis“, kad: „nors per didžiausias skerdynes ir piūtis“ pražystų mūsų šalis. Tarp smulkesnių atvaizdų, kurie veik išimtinai vaizduoja tik įvairias iškilmes, yra padėta mūsų atstovo Prancūzijoje O. V. Milosz — Milašiaus fotografija.

Jis taip daug paskutiniaisiais metais padaręs Lietuvai gero, kaip puikiausiai pažįstas Europos gyvenimą diplomatas, Prancūzijoje yra garsus kaip poetas. Vienas žymiausių šių dienų Paryžiaus poetų O. Milašius dar visai neseniai lenkų buvo laikomas saviškiu. Tačiau jie apsiriko. O. Milašius būdamas lietuvių kilmės, nors tuo tarpu ir buvo atsitolinęs nuo savo krašto gyvenimo, tuojuo stoji ginti Lietuvos reikalus. Tą patį Lietuvai didžiai naudingą darbą jis ir dabar tebevaro.

Mūsų dramos teatras šiame „Atspindžių“ num. pilnai pavaizduotas. Be pusėtinai atliktų visos trupės aktorių ir direktijos fotografijų, yra ir trumpa paskutinio sezono apžvalga.

Laikraštis daro gan gero įspūdžio ir iliustruotos spaudos mėgėjų neapvils.

B—las.

33.

Trisdešimt trys—tai ištremtųjų iš Vilniaus lietuvių ir gudų. Jų buvo 33—tai taip ir savo leidinį pavadino. Kokį jie tikslą turėjo? Jie drąsiai norėjo pasakyti ir pasakė lietuvių, gudų, tai pačiai lenkų visuomenėms, — o per jas ir kitoms tautoms, — koks tenka vargas vargti visoms tautoms, patekusioms į lenkų okupacijos valdžios rankas, nušviesti savąją „33“ bylą ir parodyti, kaip į tą bylą atsiliepė Vilniaus krašto lietuvių, gudų, žydų ir lenkų visuomenės. Bet to dar maža. Išskeldami savo bylos dokumentus, tremtiniai laukia Lietuvos visuomenės žodžio, — pridursiu visuomenės teismo, kuris reikia pasakyti jau nuteisė ir šimtą kartų nuteis lenkų barbariškus darbus. Ir to siekdami leidėjai labai gerai padarė, kad prabilo trimis kalbomis: lietuvių, gudų ir lenkų, — leidinys bus visiems prieinamas ir lygiai suprantamas.

Iš lietuvių pusės buvo areštuota: Mykolas Biržiška, Viktoras Biržiška, kánauninkas J. Kutka, A. Randomauskis, inž. T. Šulcas, dr. P. Augustaitis, B. Stadrevičius, P. Mičiulis, P. Insoda, J. Mileris, M. Marcišauskaitė, J. Orabauskas, A. Mičiūnas, Vaičiūnas ir k. Tai svarbiausieji Vilniaus lietuvių darbuotojai, kurie dirbo visuomenės ir kultūros darbą, vadovavo visuomenės kultūros įstaigoms, mokykloms, redakcijoms.

Iš gudų areštuota: Gudų Tautinio K-to pirmininkas J. Kraskauskis, to K-to nariai: F. Jeremič, Vl. Prokulevič, A. Jakubecki; literatas Harecki, A. Karaboč, Rodzevič ir k.

Kuo buvo kaltinami ir kaip jų kaltė iš tikrųjų atrodė?

Tą klausimą paaiškina patys lenkai, tariant Vilniaus „Seimo“ frakcijų „odrodenie—Wyzwolenie“, „P. P. S“ ir Chaminskio interpeliacija:

„...Arestuotieji kaltinami Baudž. Kodekso 100, 101, 107, 108, 125 ir 129 straipsniais ir tam tikrų dekretų apie karo nusidėjimus atatinamais punktais.

Tai kokie buvo to gėdingo ginkluotų lenkų šturmo į nuogą „brolio“ krūtinę vaisiai?

Šaltą žiemos naktį iš sausio 4 į 5 d. 33 lietuviai ir gudai, pusnuogiai kaliniai, buvo ištremti į neutralę zoną! Minėtoji lenkų interpeliacija apie ištremimą šitaip sako:

„Prieš išgabensiant kiekvienas areštuotųjų buvo atskirai siunčiamas namo (lydint dviems ginkluotiems policijos agentams, kaip pažymi leidinio redakcija) atsisveikinti su šeimyna. Atsisveikindami nežinojo nieko, kas bus, nes nuo jų buvo viskas slepiama, gi kai kurių policijos agentų buvo sakoma būsia išguiti ten „kur drabužių nereiksia arba į Minską. Taigi areštuotųjų šeimynose kilo didelė panika ir del to atsitiko daug nusiminimo scenų.“

Taip be teismo pasibaigė išpūstoji „33“ byla, Vilniaus visuomenė: lietuviai, gudai, žydai ir sąžiningi lenkai pakėle del to skandalo stipraus protesto balsą.

Imkime pavyzdžiui kai ką iš Vilniaus Žydų bendruomenės pirmininko dr. Vygoskio pereiškimo protesto dar prieš išsiuntimą:

„Kaip šio krašto pilietis, negaliu tylėti nepareiškęs kategoringo protesto del masinių areštų, išrovusių iš Vilniaus visuomenės daugelį vietos lietuvių ir gudų kultūros ir politikos darbuotojų. Žemiau, bus teismo tardymas, teismo sprendimas, gal bus patenkintas aklas teisingumas, tačiau tai neturės vertės, nes — jis aklas! Svarbu kas kita, kad daug visuomenės veikėjų, spaudos ir šiaip įvairių įstaigų darbuotojų pašalinta nuo darbo; gi visa tai padaryta neva „legaliu“ keliu. Ir mes turime žiūrėti į tai ne kaip į pripuolamą apsireiškimą, ne kaip į kaprizą, bet kaip į tam tikrą sistemą. Aišku, kad čia besama tendencijos bei noro iš pamatų griauti lietuvių ir gudų kultūrą šiame krašte „ad majorem Poloniae gloriam.“ Rusų carato spaudžiama visų šio krašto tautų demokratingoji inteligentija pastaraisiais 30—40 metais buvo sudariusios solidarę vienybę krašto reikalams ginti. Žinoma, įvairių tautų grupės turėjo skirtingų idealų del mūsų krašto surėdymo ir jo politinės ateities; kildavo iš to ir nuomonių įvairumas. Tačiau tos grupės buvo stipriai rišamos tikru nuoširdžiu demokratizmu, lygybės ir laisvės siekimais. Daug aukų sudėjo tos organizacijos, daug jų darbuotojų buvo nubausta, tačiau įdėja plėtėsi ir stiprėjo. Visi okupantai kovojo su ta pajėga, rove ir mėtė į kalėjimus atskirus darbuotojus. Likusieji vėl greta kits kito iš vien kovojome už šviesią mūsų krašto ateitį. Taigi ir šiandien, protestuodamas prieš gerbiamųjų mūsų draugų areštavimus, aš žemai lenkiu galvą pagerbdamas jų garbingą nelaisvę ir pareikšdamas gilios pagarbos žodį.“

Jei šienis protestams pastatysim greta oficialus pranešimus, „Krajovcų“ kaltinimus ir „ponių lenkių“ protestą — teisybė pastariesiems kaltinamajį aktą parašys. Neveltui lenkų agentai įdomavosi šio leidinio likimu.

Skaitykite ir platinkite Vilniaus tremtinių bylą „33“.

J. L.

„Latvių sportas“. Armijos sporto klubo oficialis organas, 1922 m.; 7 Nr. Iliustruotas sporto ir fizinio lavinimos žurnalas, eina Rygoj du kart per mėnesį, 8 pusl. Užsieniuose kainuoja 24 rb., Latvijoje 15 rublių.

Žurnalas leidžiamas gražiai. Viršelis spalvotas. Daro gero įspūdžio. Sulyginant su „Lietuvos sporto“ pirmais Nr. Nr. yra kiek mažesnis ir nesulyginamai brangesnis. („Latvju sports“ — 24 auks., „Lietuvos sportas“ 3 auks.).

Kai dėl turinio, tai šis mums atrodo per daug paviršutiniškas. Didžiąją žurnalo pusę užima įvairūs rungtynių aprašymai. Teduota du rimtesni straipsneliai: 1) Mūsų trūkumai (1. Atlanto) ir 2) Artaus atstumo bėgimas (vertimas). O tuo tarpu tame pat žurnale nusiskundžiama vieno iš provincijos, kad be galo stinga teoretinių bei praktikos žinių, ko dėka sportsmėnai persitreniruoja ir susergera širdies hipertrofija.

Ir mes darome panašią klaidą „Lietuvos srote“, tik žymiai mažesnę, kadangi ir „rungtynių karštinių“ dar negavom ir neatsiduodam sunkiajai atletikai, kuri kaip tik pasižymi neracionalingumu, juoba, kad ir tinkamų trenerių vargu turėti kiekvienam klubui.

Reikia pripažinti, kad kiti numeriai daug įvairesni ir turiningesni. Daug ko galim iš jų ir pasimokyti.

Šitam numerį paminėtas ir „Lietuvos Sportas“. Atpasakota 1 Nr. įžanginis straipsnis ir išreikšta viltis, kad „Lietuvos Sportas“ tampriai jungsis su savo kaimynais, kad sukauptom pajėgom siektų kūno ir dvasios auklėjimo. Galop linkima ir geriausių sėkmių.

Iš savo pusės mes irgi džiaugiamės „Latvju Sportu“ ir manome, kad kultūrinis bendravimas yra abiejų brolių tautų susiartinimo pagrindas.

Kar. Dineika.

Lietuviškai — lenkiškai — rusiškas žodynas surinko S. Šmidt. Kaunas, 1922. psl. 1—320.

Pasirodė pagaliau knygynų languose ilgai lauktas žodynas. Pavartykime jį.

Puslapis 249. *Šėliai* v. tratwa плотъ, *selpiu*—pti porierać содѣйствовать, *šemiū*—emtė czerpać черпать, *sen* tędy сюда, *šenas*—na stary, dawny старый древній, *sendien* dziś сегодня... Paliekame patiems skaitytojams iš šių citatų vertinti minėtą knygą. Juk čia veik nė vieno dorą žodžio nėra.

Paskutiniu laiku, šiaip ar taip, mūsų kalba jau gerokai aptvarkyta. Daug svetimų žodžių išjota iš mūsų žodyno, daugeliui savų žodžių gražintos jų pilietybės teisės. Kalbamojo aukščiau žodyno autorius lyg nebūtų skaitęs su tuo mūsų kalbos tvarkymu: jis duoda mums visą eilę žodžių, kuriems jau senai atgiedotas amžinatilsis. Pavyzdžiui, autorius vis dar tebevertoja žodžius: *abelnai* (p. 3), *apart* (p. 7), *daklausinėjimas*, *daleidimas* (p. 48), *kas* — *link* (p. 110), *Sutvertojas* (p. 275), *čyščius* (p. 47), *patėmiju* (p. 198) ir t. t.

Autorius daugelyje vietų siulo mums ir naujai nukaltų, ligi šiol nežinomų bent mūsų literatūros kalbai žodžių. Pavyzdžiui tesie kad ir šie žodžiai: *dadau* —uoti dodawać прибавлять, (p. 56), *buddis* siepacz палачъ, живодеръ (p. 42), *dragovė* towarzystwo общество (p. 57), *gabunas* v. genjusz, geniū (p. 64) *gaisma* m. oświata просвѣщение, *tarybauju*—auti obrađać совѣщаться (p. 281), *paveidžiai* naksztalt podobno (p. 200), *storpopiera* m. tektura папка (p. 265), *tarpskyris* v. przedział отдѣление, *taškaskirmis* v. śriednik точка съ запят. (p. 281), *Trivienybė* m. Тройца św. св. Тройца (p. 288).

Iš piršto autorius laužo ir mums perša taip pat savotišką rašybą. Žodyne randame: *bažničia* (p. 34),

ginčimas (p. 72), *rupužė*, *rušis* (p. 241), *sedejimas* (p. 248), *brasta* (p. 41), *drasa* (p. 56), *nepabaiktas* (p. 160), *kaipnors*, *kaipantai* (p. 104), *gimnas* (p. 72), *gaila* (p. 64), *susiūkymas* (p. 272), *paūkiau* (p. 185), *nepataj-somas* (p. 161), *pasienjs* (p. 193)..

Nekalbant jau apie lietuviškus žodžius, kurie yra tiesiog p. S. Šmidto kankiniai, gerokai teko klaidų ir svetimiems tekstams; pvz: *uczestniczyć* (p. 49), *czolgać się* (p. 257), *róžno* (p. 305), *poddzemie* (p. 201), *сыфились* (p. 207), *затмнять* (p. 280), *серый* (p. 233), *ляшка* (p. 257). ir t. t.

Apskritai kalbant, p. S. Šmidto žodynas yra barbarizmų ir absurdu rinkinys. Lietuvių kalba čia taip išdaryta, kad tiesiog gėda žiūrėti į tą p. S. Šmidto darbą. Gėda ir gaila to laiko, kuris sugaišintas bergždžiai. O be to, grėšia didelis pavojus ir tai visuomenei, kuri, norėdama išmokti lietuvių kalbos, naudosis tuo žodynu. Toji visuomenė galės išmokti tik tokio žargonu, kurio nieks nesupras. Z.

Steigiamasis Seimas.

Gegužės m. 30 d. 209-as posėdis.

Paklausimai Ministerių Kabinėtų perduoti atatin-kamoms įstaigoms.

Socialdemokratų frakcija įneša «interpeliacija dėl neteisėto valdžios organų veikimo geležinkelininkų streiko metu» ir per savo atstovą siūlo ją priimt.

Krašto Apsaugos viceministeris kap. Papečkis, apibudinęs streiko eigą, pareiškė, jog buvo teisėtai pasielgta uždarant geležinkelininkų profes. sąjungą, kuriai vadovavo antivalstybiniai gaivalai. Toliau vyriausybės žygi gina Susisiekimo vicemin.

Balsuojant, soc. dem. interpeliacija atmetama, soc. liaud. dem. ir valst. s. blokams susilaikius.

Toliau be diskusijų priimami:

„Įst. sumanymas privatiui turtui geležinkelio linijoje Kazlų Ruda — Mariampolė — Krosna nusavinti“ (II skaitymu).

„Pašto telegrafo sutarties tarp Lietuvos ir Latvijos ratifikavimas“ (I sk.)

„Įst. suman. mokesnio už išduotus suinteresuotiems žmonėms ar jų įgaliotiniams ar valdžios įstaigoms iš žemės tvarkymo ir matavimo departamento archyvo planų ir kitų dokumentų nuorašus“ (dviem skait.).

Ilgesnių diskusijų sukėlė „įstatymo suman. servitutams ir bendrosioms ganykloms likviduoti“ (III skait.)

Ks.

Kas klausia, tas neklysta.

Klaus. Kiek reikia tarnauti kariuomenėje mobilinteligntui.

D autoras.

Atsakym. Kol kas nenustatyta; ligi tam tikro parėdymo.

Red.

Ž I N I O S

Lietuvoje.

— **Geležinkelio medžiaga iš Rusijos.** Susisiekimo Ministerijos techninė geležinkelių komisija iki gegužės 10 d. priėmė iš Rusų taikos sutartimi 1225 priekiu vagonus ir 53 keleivių vagonus.

— **Naują bendrovę.** Kaune įkurta nauja akcinė bendrovė «Patrimpas», kuri gamins ūkio produktus ir augins veislinius gyvulius. Ji yra padariusi sutartį su danų firma pastatyti Šiauliuose skerdyklų ir šaldyklų.

— **Kauno gyventojų statistika.** Kauno miesto valdyba nutarė surašyti visus Kauno miesto gyventojus ir butus. Tam tikslui paruošti specialiai lapai, kurie bus išsiuntinėjami namų savininkams ir butų nuomininkams.

— **Pafrontėje** Gegužės 22 d. 4 val. ryto atvyko į Širvintų miestelį arti 80 ginkluotų lenkų partizanų, apšaudė milicijos sargybą, įpuolė į valsčiaus valdybą, kur išdaužė visus langus, paėmė valsčiaus valdybos antspaudą ir šiaip raštų. Šaudymas tęsėsi arti 40 minučių, žmonių nuostolių nėra.

— **Žemės ūkio ir pramonės paroda Kaune.** Nuo rugsėjo 10 d. iki 20 d. rengiama Kaune Lietuvos Žemės ūkio ir Pramonės Paroda. Paroda turės tarptautinio pobūdžio, nes eksponatai bus priimami ir iš kitų valstybių.

Lietuva ir užsieniai

— **Ekskursija į Lietuvą.** Latvių Lietuvos Vienybės draugija rengia ekskursiją į Lietuvą. Žadama aplankyti Kaunas ir, jei bus galima kitus miestus. Iš Rygos ekskursija mano išvykti birželio 2 d.

— **Ir mirusius persekioja.** Laidojant pasidarbavusį Lietuvos naudai Frideriką Kromaitį, kai kurios lietuvių įstaigos iš dėkingumo padėjo ant jo kapo vainikus su tam tikrais parašais. Taip pat buvo jau daug vainikų nuo giminių ir pažįstamų. Kitą dieną atėję aplankyti kapą, rado visus parašus atpleštus.

— **Ekskursija į Kauną.** Birželio 3 d. Klaipėdos krašto jaunųjų organizacijos, daugiausia «Santara» rengia didelę ekskursiją į Kauną. Antrąją Sekminių dieną po pietų grįš atgal.

Iš Vilniaus.

— **Šv. Kazimiero jubiliejus.** Artinantis 400 m. šv. Kazimiero Kanonizacijos sukaktuvių iškilimams prirengiamasai darbas yra jau plačiai varomas.

— **Aukso kasyklos Vilniuje.** Gegužės 17 d. geležinkelio stotyje policija aptikusi pas Šmulį Surjė 18 svarų aukso. Kita vėl diena sulaukytas asmuo, iš kurio atimta 10 sv. aukso. Aukso savininkas esąs paleistas, bet tardoma, kuriuo būdu jis bus tokia daugybę to metalo įgijęs.

Užsieniuose.

— **Gasdina Suomius.** Suomiu Seime nepatvirtinta Varšuvos sutartis Lenkijoje sukėlė daug triuk-

šmo. Politikai, diplomatai ir spauda ši įvyki priėmė su didelių nepatenkinimu. Ministeriai daro slaptus posėdžius ir pasikalbėjimus su Suomijos atstovu. Spauloje keliamas triukšmas, kad Suomijos nepriklausomybei gresias didelis pavojus.

— **Apie nusiginklavimą nėra nė kalbos.** Praeitų metų gale įvykusioje Vašingtone konferencijoje tarp Anglijos, Amerikos Prancūzijos, Italijos ir Japonijos buvo susitarta, kuri šių valstybių kokį karo laivyną gali turėti. Dabar Japonija vėl pasistačiusi vieną didelį karo laivą — drednoutą. Amerika ir Anglija palaikyti pusiausvirai, nutarusios kiekviena pasistatyti po du panašius drednoutus. Tos valstybės daug yra kalbėjusios apie nusiginklavimą, bet tos kalbos nesutinka su darbais.

— **Prieš Rapalo sutartį.** Iš Varšuvos praneša, kad lenkų seimas vienu balsu ratifikavo keturias prancūzų ir lenkų sutartis: politinę, prekybinę, naftos ir proviantų turtų.

Pranešęs apie sutarties pasirašymą Grabskis pabrėžė, kad sutarčių ratifikavimas yra svarbus taikai palaikyti Europoje. Ši sutartis padaryti prieš rusų ir vokiečių sutartį Rapaloje.

— **Nuteisti Latvijos komunistai.** Rygoje pasibaigė vienuolikos komunistų byla: jie šniopavę Latvijos armijoje Sovietų Rusų naudai. Teismas pasmerkė 6 iš jų nubausti mirtimi (pakarti) ir 5 — įvairaus laiko sunkiais darbais. Gynėjai paduoda kasacijos skundą.

— **Turkai keršija krikščionims.** Anglų parlamente buvo patvirtinti nurodymai apie turkų kamaistų žiaurumus su krikščionių mažuma Mažojoje Azijoje. Buvo nukauta arti 12.000 graikų treminių ir arti 140.000 armėnų Cilicijoje.

— **Lietuvių kursai Latvijoje.** Rygoje gegužės 20 dieną baigėsi Lietuvių Mokytojų kursai, kurie tęsėsi nuo sausio 16 d. Manoma, kad egzaminus išlaikė dauguma kursistų, ir tuo bus žymiai sustiprintos Latvijos lietuvių pedagoginės jėgos. Turint užtenkamai mokytojų, galima bus plačiau varyti lietuvių švietimo darbas Latvijoje, atidarant naujų mokyklų.

— **Pabaltjūro žurnalistai.** Suomiu žurnalistai iškėlė sumanymą, del Pabaltjūrio valstybių žurnalistų konferencijos sušaukimo.

— **Gaisras Meno Akademijoje.** „Pravda“ rašo, kad Petrapilio Meno Akademijoje kilo gaisras. Keletas skyrių dirbtuvių 2 ir 3 aukšte visai išdego.

— **A Silezijoje vis neramu.** Nežiūrint į pasirašytą Vokiečių ir Lenkų sutartį del Aukstosios Silezijos tame krašte vis neramu ir pasitaiko žudynių iš abiejų pusių.

— **Vokiečių ir žydų blokas.** Žydai ir vokiečiai sudarė lenkų Seime bloką. Ateinančiuose rinkimuose jie žada remti tokį ministerį pirmynką, kuris laiduotų mažumai tautines teises.

Kauno Karių klubas.

Šiuo metu dideliu pasisekimu Karių Klubo Scenoje statoma M. Petrausko operetė: „Užburtas Kunigaikštis.“ Sustiprėjus šio simpatingo teatro trupė vis daugiau ir daugiau įgyja palankumo publikos tarpe. Čia vaizduojama III veiksm. finalas.

— **Lloyd George apie Lietuvos bylą.** Lloyd George yra tarp kitko pasakęs: „Aš esu iš tų, kurie mato, kad Europoj negali būti įvykdyta taika tol, kol nebus išspręstas Lietuvos ir Galicijos klausimai. Nežinau, ar po metų dvejų tie painūs klausimai sukels karą, ar ne, bet esu įsitikinęs, kad jie yra ir bus neramumų šaltinis. Kol tie klausimai nepašalinti, Europos taikai grėsia chorininis pavojus, Toliau pareiškė, kad tie klausimai yra perduoti ekspertų komisijai.

Ivairenybės.

— **Brangenybė Rusuose.** Vokiečių savaitinis laikraštis „Militär Wochenblatt“ duoda sekančias produktų kainas Maskvoje (š. m. kovo mėn. 16 d.) vokiečių valiutoje:

Produktų pavadinimas	Kaina 1 rusų svarui (410 gr.)
Balta duona	53 auks 40 sk.
Juoda „	20 „ —
Sviestas	160 „ —
Cukrus	73 „ 35 sk.
Mėsa	93 „ 50 „
Lašiniai	150 „ —
Dešra	180 „ —
Sūris	123 „ 50 sk.
Miltai	71 „ 50 „
Arbata	500 „ —

— **Turtingiausia valstybė.** Turtingirusia pasaulyje valstybė — Šiaurės Amerikos Jungtinės Valstybės. Prieš karą vienu tik nuošimčių kasmet sumokėdavo jos Anglijai 300 milijonų dolerių, o dabar Anglija moka kasmet Amerikai 150 milijonų dolerių.

Visa Europa dabar Amerikai skolinga 100 milijardų dolerių.

Amerika daugiausia gamina žaliosios medžiagos visame pasaulyje vario 70%, žibalo 66%, medvilnės 60%, sidabro 35%, anglių 52%, geležies ir plieno 40%, aukso 20%, automobilių 85%, kviečių 25%.

Kareivio Eimučio paminklo fondas.

Anksčiau paskelbta 7.719 auks.50 sk.

„Kario“ artimieji darbininkai.

Brundalas	100 auks.
Z. Kuzmickis	50 „
J. Kasakaitis, chronikininkas	50 „
J. Steponavičius, raidžių rink.	100 „
J. Kosmauskas	50 „
A. Žilinskis	50 „
K. Dagys	50 „
M. Abramsonas	50 „
J. Galinis	50 „
P. Remeikis	50 „
S. Gordonas	50 „
S. Verpečinskis	50 „
Pr. Šulaitis	59 „

Iš viso 759 auks.

Rokiškio-karo komendantūros kariai 400 auks.

Rokiškio apskr. Viršinin-kas surinko 1000 auks.

Iš viso 9878 akus. 50 sk.

Pranešimas.

Lengvoji atletika

Lietuvos Fizinio Lavinimos Sąjunga ruošia lengvosios atletikos rungtines Kauno Miesto ir Iguolos pirmenybėms 1922 m., kurios įvyks š. m. birželio mėn. 4 ir 5 d. Rungtynės skiriamos aktyvams, juniorams ir moterims. Rungtynių programon įeina:

Aktyvams: 100 m. (400 m.), 1800 ir 3000 mt. bėgimai; disko ieties, kūjo mėtymas; skritulio stumdymas; šokimai: į tolį išbėgėjus, į aukštį išbėgėjus, su kartimi.

Juniorams: 1904 - 1908 metų 100 mt., 400 mt. bėgimai; disko, ieties, kūjo mėtymai; skritulio stumdymai; šokimai: į tolį išbėgėjus, į aukštį išbėgėjus.

Moterų: 60 mt., ir 200 mt. bėgimai, disko ir ieties mėtymai; skritulio stūmimas ir estafetinis bėgimas 4 × 100 mt.

Rungtynėse gali dalyvauti Kauno miesto sporto organizacijos, įeinančios nariais Lietuvos Sporto Lygon ir Kauno Iguolos kariai.

Visi norintieji dalyvauti minėtose rungtynėse sportininkai privalo per savo valdybą ir kariai per karo dalies viršininką atsųsti dalyvių sąrašą, nurodydami, kuriose šakose dalyvauja kiekvienas dalyvis ir pridėti nuo kiekvieno dalyvio po 5 auksinus sporto pinigų.

Užsirašymo terminas š. m. birželio mėn. 1 dienos, 6 val. p. p. Sąrašus įteikti galima L. F. L. S. Centro Valdybos raštinėje, Vytauto Kalne, Kaune kasdien nuo 5 iki 6 val. p. p. I ir II laimėtojams kiekvienoje šakoje bus įteiktos per Lietuvos Fizinio Lavinimos Sąjungą jos dovanos.

Redakcijos atsakymai.

„Rašytojui“ Tamstos vertimas nevykęs.

Pr. B. T. Eilėraščių nespausdinsim.

Mickūnaičiui. Nespausdinsime

Kariui iš Sudargų. Juokingas tamstos noras kad, mes ką nors Jums nusiųstumėm nežinodami Jusų pavardės. Markes gavome.—Praneškit savo pavardę, nurodykit kiek ekzemplierių reikia „Kar. kalendoraus, kurio kaina—6 auks., ir gavę pinigų viską išpildysim.“

J. Markūnui. Jūs rašot: siunčiu 10 auks., tačiau laiške pinigų nėra. Bendrai, jau laikas atprasti siuntinėti pinigai paprastais laiškais.

Laikraštį išsiųsime tik gavę pinigų.

Gendrutai. Matyti tamsta manai, kad pasienio sargybinio tarnyba yra „pelninga.“ Tarnyba juk lengva gauti ir kitose įstaigose.

Petrui Bobiliui. Pinigus gavome. Laikraštį siuntinėsim.

Ant. Leonavičiui. Tamstos laiškas pasiųstas Viet. Kariuom. Brigados Vadui.

Vilniečiui. Spaudai netinka.

Marijonui Pagiriui. Nereikia klausyti tuščių plepalų. Jei buvo neteisėtai pasielgta, reikėjo praščiau tą klausimą risti—apsiskųsti vyresnybei.

Prancuzu P. Yra tam tikras įsakymas, kuriuo vadovaudamas jūsų vadas ir pasielgė. Klausimas tuščias.

Geručiu J. Nr. gauna tik nebuve baudžiami, ištikimai tarnavę kariai.

S. k. u. i. Žiūrėkit atsakymą Kariui (Kario 19 Nr.).

v. p. Aleksiejui. Klausimas neaiškus. „Kariai“—reiškia visi kariuomenėje tarnaujanti: karininkai, karo valdininkai ir kareiviai. Kuriuos gi tamsta turėjai galvoje?

Dūdlaužiui. 1. Kadangi tamsta buvai baudžiamas, žemės negausi. 2. Kreiptis į Šaulių Sąjungą. 3. Apie tamstos neturtingumą ir malkų reikalavimą sprendžia Valsčiaus valdyba.

Juozaičiui J. Negalima.

Bajoriesčiui. Kreiptis su pareiškimu pas savo Dalies Viršininką.

Kudrevičiui J. Dabar veikiančiais įstatymais, jei tamsta tarnauji kariuomenėje ir nebaigsi šiais metais tarnybos—o tėvas išėjęs iš metų—brolis nebus imamas.

Baltušiu S. Tasai 48 š liečia tuos, kurie faktinai buvo studentai jų metų pašaukimo dienoje, o ne tų, kurie įstojo universitan jau tarnaudami kariuomenėje.

Zalubavičiui T. 1. Tam tikro įstatymo nėra. Jei bus parėdymas iš Gen. Štabo ir jei tamsta esi įtrauktas tam tikruose sąrašuose savo apskrity—galėsi išsivaduoti vasaros darbams. 2. Reikia atitarnauti savo laikas.

Stašiu J. 1. Žiūr. ats. Zalubavičiui. 2. Apie tai sprendžia jūsų valsčiaus rekvizicijos komisija—ten ir kreipkitės.

Žaunieriunui M. Bausmė uždėta Teismo sprendimu į tarnybą neskaityta.

Staniuliui. Laikas, atitarnautas prieš pasišalinant į tarnybą įskaitomas.

Gudui. Skaitoma, jei tamsta esi kilęs iš vietų priskirtų mums Arbitražų Komisijos nustyta siena su Latvija. (Įsak. Kar. 63 Nr. 7 §.).

Abromavičiui. Teta į šeimynos narių skaičių neįeina. Del turto nepaleidžiama.

Kyliui. Kol kas negalima; laikas, kuriam tamsta buvai komisijos paleistas į tarnybą neskaitytas.

Biržinakalniui. Kol kas ne. Tamsta nesi atitarnavęs ligi š. m. kovo 1 d. dvejų metų.

Čiurlioniui V. Tamstos klausimas visai neaiškus. Paprašyk tamsta kokio nors draugo parašyti aiškiau—tuomet atsakysim.

R. S. Galite.

Rupleniui J. Įsakymas neatmainytas; reikia kreiptis į savo apskr. Naujokų Ėmimo Komisiją.

Z. Račkovičiui. Jei visai neturi arba mažai turi žemės—gausi. Žemė duodama nuosavybėn.

Liaudanskiui. Kreiptis į Naujokų Ėmimo Komisiją su prašymu, nurodant svarbią pavėlavimo priežastį.

J. Kučinskiui. 1. Gali išsivaduoti. (Įsak. 43 Nr. 3 § 1921 m.); kreipkitės su pareiškimu į savo Viršininką. 2. Žemės negausi, nes 30 deš. jau yra.

Trašk. Juozas. Savanoriai puskarininkiai įgijusieji laipsnį tarnaudami Lietuvos kariuomenėje—gauna tinkamą laipsnio algą. Tik virštarnybiniai gauna 50% jo algos priedo.

Verbauskiui. Neturi.

P. Sakalauskiui. Gali, jei nebuvo padaryti dokumentai, kad tėvas paveda žemę sūnui.

P. Kairiui. Galite statyti einant įst. XII tom. 564 §.

P. Matulioniui. Kreiptis Teismo keliu. Einant Vyr. Žin. 85 Nr. iš bal. 20 d. š. m. dabar ir seserys turi lygias teises.

Aleksui. Galima, kreiptis į savo dalies Vadą.

Matininkui. 1. Negalime į šį klausimą atsakyti nežinodami, kokiomis sąlygomis tarnauji—ar pašauktas ar mobilizuotas ar laisvai samdomu raštininku. 2. Kreiptis į didesnius knygynus.

J. Šimkevičiui. Leidimas važinėti dviračiu reikalingas.

Bušmanui. Negalima.

Ledui. Galima. Kreiptis per savo apskrities Komendantą.

Peleckiui. Visiems lygiai pasidalijus.

raš. T. S. Žiūr. atsak. Matininkui 1.

White Star Line ir White Star Dominion Line

Majestic 56000 tonų

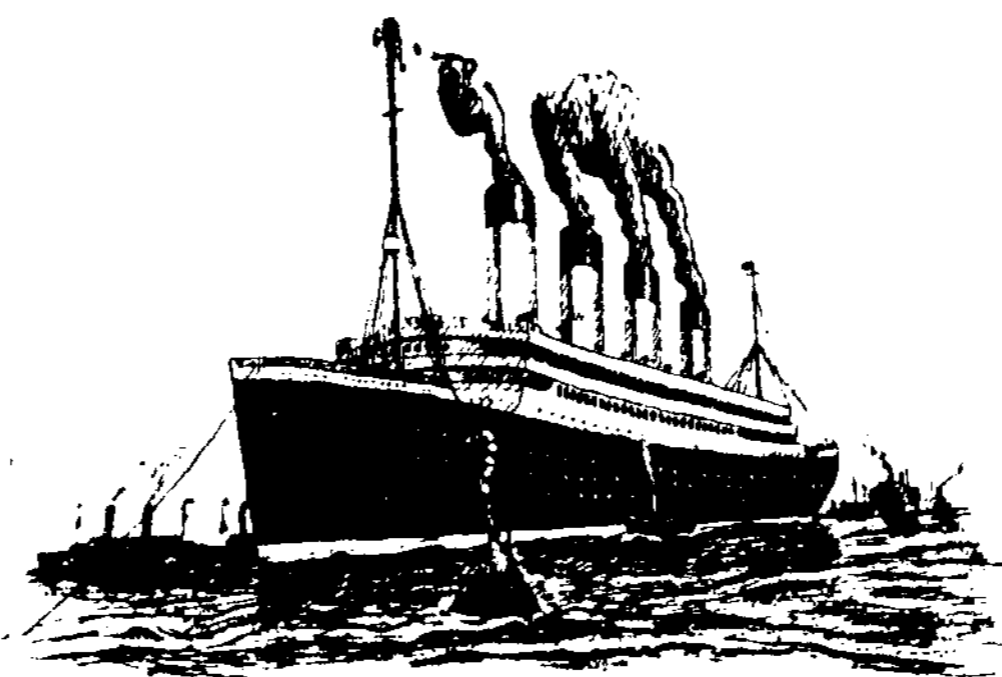
Homeric 35000 tonų

Baltic

Cerdic

Arabik

Regina

Olimpic 46500 tonų

Adriatic 25000 tonų

Celtic

Megantic

Vedic

Canada

Generalė Atstovybė visai Lietuvai

Lietuvos Garlaivių Akcinė B-vė, Kaunas

Telegramų antraštas «Oceanic»

Laisvės Aleja, 15.

Telefano 17 Nr.

Tiesioginis susisekimas su visais pasaulio kraštais.

Laivokartės parduodamos pačios linijos nustatytais kainomis.

Keleiviams žydams kiekvienam garlaivyje randasi „Košer virtuvė“.

Ivairiausi patarimai duodami dykai vyriausioje kontoroje Kaune, Laisvės Alėja 15, taipogi skyriuose: Šiauliuose, Panevėžyje, Raseiniuose, Telšiuose, Kedainiuose, Mariampolėje, Kybartuose, Biržuose, Ukmergėje, Utenoje, Alytuje, Švėkšnoje, Joniškėje, Lazdijuose, Linkuvoje, Mažeikiuose, Rokiškyje, Vilkaviškyje, Šakiuose ir Balbieriškyje.

Visų kariuomenės dalių krautuvės

kviečiamos prisiųsti savo pageidavimus, kiek norėtų gauti papirosų su munštukais ir be munštukų. **Karių Ekonominės B-vės Krautuvė** užperka geriausių papirosų, kuriuos pardavinės dalių krautuvėms po 35—38 auk. už šimtą štukų. Pageidavimus prašome siųsti

Karių Ek. B-vės Centrinei Krautuvei

Kaune, Laisvės Aleja, 29.

NUO KIEKVIENO
MĖNESIO 1 DIENOS
GALITE UŽSISAKYTI

KARI

„KARYS“ PIGIAU-
SIAS LAIKRAŠTIS:

6 mėn. 30 auksinų
3 mėn. 15 auksinų

Adr.: KAUNAS, Laisvės Al. 12.

I Š Ė J O

MŪSŲ ŽINYNAS

KARO MOKSLO IR
ISTORIJOS ŽURNALAS

2 (5) num. — II tomas.

Jau išėjo 10 Nr. gegužės m.

ATSPINDŽIAI

vienintelis Lietuvoje paveiksluotas laikraštis.

TURINYS YRA:

Paveikslų: Žemaitė, jos laidotuvės; Žuvusieji ir pasižymėjęs Lietuvos kariai; š. m. vasario 16 d. iškilmės; Kariuomenės įkūrimo sukaktuvių apvaikšiojimas; Lietuvos atstovai užsieniui; Lietuvos Laisvės Varpas; Paminklas „Žuvusiems dėl Lietuvos laisvės“; iš kariuomenės gyvenimo; Hymanso projekto pakasynos; Latvių rašytojai; Molieras; Liet. Dramos vaidykos vaidylos; iš lietuvių gyvenimo Vilniuje; Liet. išeiviai Škotijoje ir k.
Raštų: Žemaitė, P. T-is; Skriaudžiamųjų šauksmas, Salys Šemerys; Bermontininkai, A. Vieñuolis; Senasis ažuolas, Smt.; „Vyties Kryžius“ karys, J. L-tis; Latvių laikraščių 125 ir 100 metų jubiliejus, J. L-tis; Molieras; Liet. Dramos Vaidykla, K. D.
Laikraštis gerai išspausdintas, turi 20 pusl. o vienas numeris tekainuoja tik 20 auks.; knygynams, pardavėjams duodama nuošimčių.

**Reikalaukit visos Lietuvos knygynuose,
skaityklose ir pas laikraščių pardavėjus.**

Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas Laisvės Alėja 12 Nr. telef. 90.
Ekspedicijos adresas: Kaunas, D. Totorių g. 14 Nr.

Leidėjas — Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius — Ltn. K. Kepėlas.

Lietuvos Valstybės spaustuvė, Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.